

Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2003

Riksdagsstyrelsen

Årsredovisningen för riksdagsförvaltningen har vid sammanträde den 18 februari 2003 fastställts av riksdagsstyrelsen

Ledamöter

Björn von Sydow, talman (ordförande)	Britt Bohlin (s)	Carin Lundberg (s)
--	------------------	--------------------

Mikael Odenberg (m)	Bo Könberg (fp)	Göran Magnusson (s)
---------------------	-----------------	---------------------

Lennart Nilsson (s)	Stefan Attefall (kd)	Lars Bäckström (v)
---------------------	----------------------	--------------------

Leif Jakobsson (s)	Nils Fredrik Aurelius (m)
--------------------	---------------------------

Föredragande i riksdagsstyrelsen

Anders Forsberg
(riksdagsdirektör)

Innehållsförteckning

Riksdagsstyrelsen	1
Innehållsförteckning	2
Inledning.....	3
Riksdagens personal	5
Organisation	11
Resultatredovisning	13
Beslutsprocessen	19
Service och förvaltning.....	25
Information.....	30
Internationell verksamhet	36
Finansiell information	40
Resultaträkning.....	40
Balansräkning	41
Anslagsredovisning	43
Finansieringsanalys	45
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	47
Noter.....	49
Viss försäljningsverksamhet.....	56
Bilaga till årsredovisningen 2003	59

Inledning

Två händelser kom särskilt att prägla arbetet i beslutsprocessen under året; riksdagsvalet 2002 och arbetet med EU:s framtidsfrågor. Volymen i riksdagsarbetet minskade som vanligt efter ett val. Sett på sikt ökar dock volymen kontinuerligt. Därtill kommer kraven på mer av uppföljning/utvärdering och EU-frågor i riksdagsarbetet. Detta börjar nu få alltmer genomslag i arbetet. De särskilda resurser som ställts till förfogande under senare år har använts till att förstärka generell kompetens och för att täcka extra personalbehov i utskotten. Arbetet i konventet om EU:s framtid avslutades under 2003 och regeringskonferensen om ett nytt konstitutionellt fördrag inleddes. Många i riksdagen var under året engagerade i detta arbete. Inte minst framtidskonventets förslag föranleder den översyn av riksdagens arbete med EU-frågor som Riksdagskommittén nu inlett. Den utmaning vi står inför i beslutsprocessen är att strukturera, förändra och prioritera arbetet så att vi med hög kompetens klarar av en ständig volymökning och nya krav.

Det internationella samarbetet kräver allt större utrymme och uppmärksamhet. Förvaltningen deltar aktivt i ett arbete med att få till stånd en bättre organisation och struktur i det interparlamentariska samarbetet i Europeiska unionen. Vi eftersträvar också en ökad samordning och uppföljning av det internationella arbetet även på hemmaplan.

Allmänhetens efterfrågan på information ökade, främst på EU-området, som en följd av folkomröstningen om EMU. Med extra resurser lyckades EU-upplysningen möta en ökad efterfrågan på information och genomföra aktiva informationsinsatser. Över huvud taget märks ett ökat tryck utifrån på riksdagens elektroniska informationstjänster. En ny aspekt i informationsarbetet är den markanta ökningen av digitala TV-sändningar från kammare och utskottsutfrågningar.

I serviceenkäten till ledamöter och partikanslier får riksdagsförvaltningen ett högt betyg även om vissa brister påtalas. För första gången har vi också genomfört en attitydundersökning hos personalen. Riksdagsförvaltningen som arbetsgivare liksom trivseln får relativt sett höga betyg men undersökningen visar också att det återstår en del arbete med att i praktiken förverkliga den sammanhållna förvaltningsorganisation som genomförts. Formerna för samverkan mellan förvaltningens olika delar måste utvecklas kontinuerligt. En större omorganisation gjordes 2003 då de olika enheterna för informations- och kunskapsförsörjning sammanfördes i ett kansli, KIK, som ett nytt block i förvaltningen vid sidan om kammar- och utskottskanslierna och administrativa kontoret. En särskild grupp, PS-gruppen, har tillsatts för samordning och planering inom beslutsprocessen. Serviceenkäten och attitydundersökningen är bra underlag i vårt arbete med att se till att vi tillhandahåller en service av hög kvalitet för alla.

Det ekonomiska utfallet visar att marginalerna är ytterst små trots medvetna ansträngningar under året att strama åt budgeten.

Sammantaget kan konstateras att riksdagsförvaltningens verksamhet har uppnått uppställda mål. Riksdagsförvaltningens verksamhet har i allt väsentligt bedrivits i enlighet med kammarens planering och i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen.

Riksdagens personal

Antalet tillsvidareanställda (inklusive vikarier på fasta anställningar) var 624 vid utgången av år 2003 mot 618 vid utgången av år 2002. Räknat i årsarbetskrafter var antalet 553 år 2003 mot 548 året innan. Ökningen är främst en konsekvens av Riksdagsutredningens förslag, som lett till att utredningstjänsten fått fler kvalificerade utredare och att centralkansliet fått ytterligare en kammarsekreterare. Dessutom har talmannens pressfunktion, som nu ligger direkt under talmannen och riksdagsdirektören, samt riksdagsförvaltningens juridiska enhet förstärkts.

Könsfördelningen inom riksdagsförvaltningen har blivit mer jämn än året innan. Vid slutet av året var 363 kvinnor (58 %) och 261 män (42 %) anställda. Det kan även noteras att könsfördelningen är mer jämn bland anställda under 45 år, som utgör omkring hälften av de anställda.

Personalomsättningen var ungefär lika stor som året innan, dvs. 8,5 %. Totalt slutade 53 personer sin anställning. Av dem gick 11 i pension. Under året har 57 personer tillsvidareanställts eller fått långtidsvikariat. Dessutom har flera anställda bytt arbetsuppgifter internt inom organisationen.

Anställda fördelade på ålder och kön 2003

Intervall ålder	K	M	Totalt	%
-24	2	4	6	1 %
25-29	20	17	37	6 %
30-34	36	33	69	11 %
35-39	54	42	96	15 %
40-44	50	50	100	16 %
45-49	34	24	58	9 %
50-54	49	38	87	14 %
55-59	74	33	107	17 %
60-	44	20	64	10 %
Totalt	363	261	624	100 %

Medelålder 46 år

Anställningstid fördelad på kvinnor och män 2003

Intervall anställningstid (år)	K	M	Totalt	%
-1	24	22	46	7 %
1-3	78	68	146	23 %
4-5	33	33	66	11 %
6-10	79	57	136	22 %
11-14	69	35	104	17 %
15-19	33	22	55	9 %
20-24	18	12	30	5 %
25-	29	12	41	7 %
Totalt	363	261	624	100 %

Medelvärde anställningstid

Kvinnor	9,8 år
Män	10,5 år
Totalt	9 år

Antalet anställda fördelat på avdelning och kön 2003

Avdelning	K	M	Totalt	% K	% M
Riksdagsdirektören, kammarkansliet, riksdagens utredningstjänst, riksdagens internationella kansli	66	39	105	63 %	37 %
Utskotten, EU-nämnden	80	45	125	64 %	36 %
Administrativa kontoret, ledning och stabsenheter	32	13	45	71 %	29 %
Avd. för intern service	77	72	149	52 %	48 %
IT-avdelningen	23	43	66	35 %	65 %
Kansliet för informations- och kunskapsförsörjning	85	49	134	63 %	37 %
Totalt	363	261	624	58 %	42 %

Den registrerade overtiden fortsatte att minska – 13 000 timmar registrerades jämfört med 14 000 timmar året innan. Det bör samtidigt noteras att många anställda har avstått rätten till overtidskompensation mot en högre fast lön.

Ett **introduktionsprogram** har genomförts för alla nyanställda. Programmet har bestått av en obligatorisk del och ett tiotal valfria seminarier. Omkring 45 anställda har deltagit. Nyttillträdda chefer har haft möjlighet att delta i en introduktion som varit särskilt planerad för dem.

Redovisning av sjukfrånvaron

Total sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	5,3
Antal årsarbetare*	599
Antal individer med sjukfrånvaro	307
Långtidssjukfrånvaro i förhållande till total sjukfrånvaro	70,4
Långtidssjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig tid i %	3,8
Antal individer med sjukfrånvaro	307
Antal individer med långtidssjukfrånvaro	49
Kvinnors sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	6,5
Antal kvinnliga årsarbetare	348
Antal kvinnor med sjukfrånvaro	193
Mäns sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetstid	3,8
Antal manliga årsarbetare	251
Antal män med sjukfrånvaro	114
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 eller yngre i % av tillgänglig arbetstid	5,6
Antal årsarbetare i åldersgruppen 29 år eller yngre	41
Antal individer i åldersgruppen 29 år eller yngre med sjukfrånvaro	32
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30–49 år i % av tillgänglig arbetstid	5,5
Antal årsarbetare i åldersgruppen 30–49 år	305
Antal individer i åldersgruppen 30–49 år med sjukfrånvaro	158
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 eller äldre i % av tillgänglig arbetstid	5,1
Antal årsarbetare i åldersgruppen 50 år eller äldre	253

Antal individer i åldersgruppen 50 år eller äldre med sjukfrånvaro	117
--	-----

*Antalet årsarbetare är inte jämförbart med antalet årsarbetskrafter bl.a. på grund av att sjukledigheter och föräldraledigheter inte är avräknade vid beräkningen av antalet årsarbetare.

Källa: Statistik från Arbetsgivarverket avseende helåret 2003

Den genomsnittliga **sjukfrånvaron** har minskat från 19 till 18 sjukdagar per anställd. Kris- och stressrelaterade sjukdomars andel av sjukskrivningarna ökade något. Andelen som var sjukskrivna på grund av besvär från nacke, axlar och rygg minskade. Satsningen på och utvecklingen av friskvårdsarbetet inom förvaltningen fortsatte, både för att stimulera till aktiviteter för att främja hälsa och välbefinnande samt för att förebygga sjukskrivningar och ohälsa. Ett brett utbud av olika friskvårdsaktiviteter har erbjudits och möjligheterna till friskvård har tagits till vara av såväl anställda som riksdagsledamöter.

Samarbetet med **företagshälsovården** har utvecklats under året och intensifierats när det gäller arbetet med att förebygga faktorer i arbetsmiljön som kan orsaka psykosociala problem. Arbetsmiljöfrågorna kommer alltmer i fokus och betydelsen av en god arbetsmiljö blir allt större. Riktade hälsokontroller har erbjudits både riksdagsledamöter och anställda enligt en särskild plan.

Den stora satsningen på att följa upp ergonomin vid de enskilda arbetsplatserna fortsatte under året.

Under år 2003 har **jämställdhetsarbetet** varit i fokus inom riksdagsförvaltningen. Riksdagens revisorers och JämO:s granskning av förvaltningens jämställdhetsplan, inklusive lönekartläggningen och handlingsplanen för jämställda löner, medförde viss kritik. Med anledning av granskningen har förvaltningen omarbetat planen, genomfört en lönekartläggning och utarbetat en handlingsplan för jämställda löner. Handlingsplanen för jämställda löner resulterade i vissa riktade satsningar i 2003 års lönerevision.

Målen för jämställdhetsplanen, åtgärder för att nå målen, lönekartläggningen och handlingsplanen för jämställda löner framgår av 2003/04 års jämställdhetsplan, i vilken också handlingsplanen mot sexuella trakasserier ingår. Vid nyanställningar av personal tas alltid hänsyn till jämställdhetsaspekten.

De anställdas **kompetens** är grunden för verksamhetens framgång. Inom riksdagsförvaltningen finns många yrkesgrupper med olika kompetensprofiler. Att upprätthålla och förstärka kompetensen hos de olika personalkategorierna är därför viktigt. Riksdagsförvaltningens satsning på kompetensutveckling har skett dels genom centrala insatser, dels inom de olika enheterna. Totalt har riksdagsförvaltningen under år 2003 använt drygt 2 % (10,7 miljoner kronor) av riksdagsförvaltningens förvaltningsanslag 90:3 för kompetensutveckling. Huvuddelen, 7 miljoner kronor, användes inom enheterna.

Under 2002 utarbetades på **central nivå** utvecklingsplaner för olika tjänstekategorier, däribland för föredragande och byråassistenter. Under 2003 har dessa planer bl.a. resulterat i följande seminarier:

Seminarieämne	Målgrupp	Antal deltagare
Den statliga budgetprocessen	Föredragande Utredare	36
Budgetprocessen i Regeringskansliet och riksdagen	Assistenter i utskotten	15
Att skriva bättre svenska	Assistenter i utskotten	20
Talteknik	Assistenter i utskotten	25

Utvärderingar visar att flertalet deltagare ansåg sig ha haft nytta av seminarierna och önskade att liknande seminarier anordnas regelbundet. En del förslag till förbättringar framfördes också. I cirklar i statsvetenskap deltog ca 70 personer. Bland andra insatser kan nämnas en utbildning i projektledning med ca 20 deltagare och en utbildning i presentationsteknik med ca 15 deltagare. Under våren deltog ca 100 medarbetare i språkcirklar i engelska eller i franska. För anställda som inte har svenska som modersmål har riksdagsförvaltningen även i år anordnat en kurs i svenska språket.

För cheferna har ett seminarium på temat kommunikation anordnats, som 23 chefer deltog i. Utbildningen för nya chefer fortsatte. Ett annat exempel på kompetensutveckling för chefer var s.k. handledningsgrupper (16 personer). En utvärdering visar att deltagarna ansåg att utbildningen var värdefull.

Några medarbetare har gått en kurs i gruppdynamik (UGL-kurs) och andra i att bättre hantera sin tid och sina papper.

I de centrala insatserna för kompetensutveckling under året ingick också att erbjuda de anställda i förvaltningen att hyra ett pc-paket. Det var 265 anställda som tackade ja till erbjudandet, en ökning med ca 9 % jämfört med det tidigare erbjudandet 1999.

Kompetensutvecklingen på enhets- och kanslinivå återspeglar verksamheterna. Några enheter har speciellt framtagna handlingsplaner för de anställdas kompetensutveckling som uppdateras varje år. Olika enheter har också gjort studieresor och studiebesök under året. Data- och IT-kurser har genomförts vid ett antal enheter, likaså EU-relaterade utbildningar.

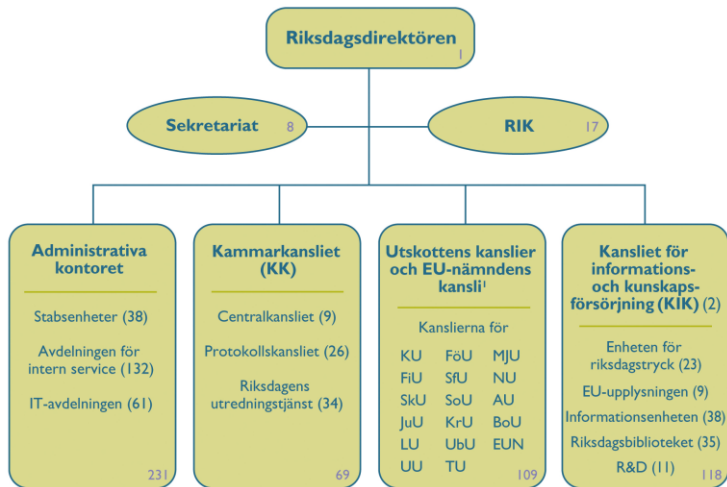
Förhandlingsarbetet har under året av flera skäl varit mer omfattande än vanligt. Under 2003 fick riksdagen en ny myndighet, Riksrevisionen, samtidigt som Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket lades ned. Som central arbetsgivarpart har riksdagsförvaltningen träffat avtal om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare vid Riksrevisionen. Vidare har ett nytt

centralt huvudavtal inklusive avtal om undantagskretsen träffats för myndigheterna inom riksdagsområdet. Ett nytt pensionsavtal och ett nytt delpensionsavtal började gälla den 1 januari 2003. Ett nytt lokalt arbetstidsavtal för riksdagsförvaltningen har slutits under året och gäller från 2004.

En attitydmätning har genomförts bland riksdagsförvaltningens anställda under hösten 2003. Syftet var att ta reda på hur medarbetarna upplever sin arbetsplats. Resultatet redovisades i januari 2004. Det skiljer sig på flera sätt positivt från resultaten från liknande mätningar bland andra offentliganställda. Riksdagens personal är i genomsnitt avsevärt mer nöjd med arbetsgivaren och ger högre värden för arbetsklimatet, jämställdheten, kompetensutvecklingen och den interna informationen. Lägre värden förekommer också. Inte ens var fjärde anställd anser exempelvis att riksdagsförvaltningen har en organisation som skapar effektivitet i arbetet. Andra offentligt anställda har i genomsnitt en något ljusare syn på organisationens effektivitet. Både i riksdagen och på andra offentliga arbetsplatser svarar 79 % att de trivs på sin arbetsplats. I riksdagen har 85 % av de anställda svarat och det är en ovanligt hög andel.

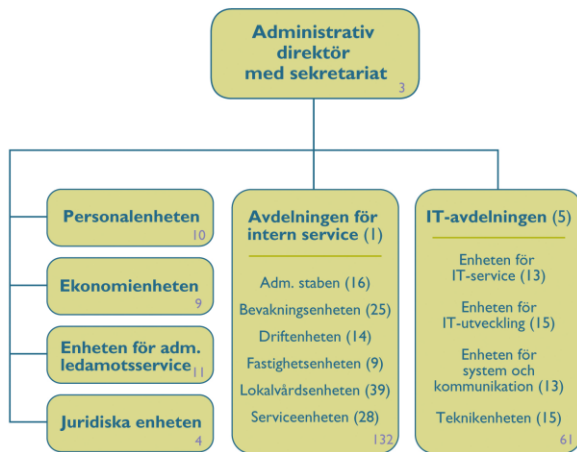
Organisation

Riksdagsförvaltningens organisation 31 december 2003

* Följande utskott ingår i utskottsorganisationen: Konstitutionsutskottet (KU), Finansutskottet (FU), Skatteutskottet (SkU), Justitieutskottet (JuU), Lagutskottet (LU), Utrikesutskottet (UU), Försvarsutskottet (FöU), Socialförsäkringsutskottet (SfU), Socialutskottet (SoU), Kulturutskottet (KrU), Utbildningsutskottet (UbU), Trafikutskottet (TU), Miljö- och jordbruksutskottet (MJU), Näringsutskottet (NU), Arbetsmarknadsutskottet (AU), Bostadsutskottet (BoU), EU-nämnden (EUN)

Administrativa kontorets organisation 31 december 2003

Siffrorna anger antal årsarbetskrafter den 31/12 2003.

Organisationsförändringar under 2003

I februari 2003 fattade riksdagsstyrelsen beslut om en förändring av förvaltningens organisation. Det innebär att ett kansli bildades för informations- och kunskapsförsörjning (KIK) genom att informationsenheten fördes samman med avdelningen för informations- och kunskapsförsörjning inom administrativa kontoret (enheten för riksdagstryck, EU-upplysningen, Riksdagsbiblioteket, tidningen Från Riksdag och Departement). Den nya organisationen trädde i kraft den 1 april.

Det nya kansliet för informations- och kunskapsförsörjning (KIK) har till uppgift att utveckla och samordna den verksamhet som kansliet svarar för. Syftet är att öka öppenheten och tillgängligheten till information och faktaunderlag främst om riksdagen och dess arbete och om EU-relaterade frågor.

Enheterna inom kansliet har till uppgift att på olika sätt tillgodose allmänhetens behov av information och service samt ledamöternas och de anställdas behov av faktaunderlag och en väl fungerande omvärldsbevakning. Syfte är att säkerställa en hög kvalitet i beslutsprocessen.

Resultatredovisning

Kostnader för riksdagens verksamhetsgrenar

För tredje året i rad redovisar riksdagsförvaltningen kostnader och intäkter fördelade per verksamhetsgren. Redovisningen är ett resultat av det arbete med mål och resultatstyrning som bedrivits inom riksdagsförvaltningen under ett antal år.

I tabellen nedan framgår riksdagsförvaltningens kostnader och intäkter per verksamhetsgren. Målfördelningen har gjorts genom användandet av ett antal fördelningsnycklar. Fördelningsnycklarna, som togs fram 2001 och 2002, har reviderats under 2003.

Utgångspunkten för 2003 års målfördelning är till skillnad från tidigare år att enheternas egen planerade målfördelning i riksdagsförvaltningens verksamhetsplaneringssystem används.

Den nya redovisningsmodell som togs i bruk den 1 januari 2003 har också underlättat den fortsatta kostnadsmässiga redovisningen på verksamhetsgrenar, prestationer och målgrupper.

Kostnader för riksdagens verksamhetsgrenar 2003 (tkr)

Verksamhetsgren	Kostnader			Intäkter			Nettokostnad			Procent		
	2003	2002	2001	2003	2002	2001	2003	2002	2001	2003	2002	2001
Beslutsprocessen	783,4	791,9	726,2	0,0	0,0	0,0	783,4	791,9	726,2	74,7 %	78,3 %	79,5 %
Service och förvaltning	177,2	193,1	148,8	48,5	39,4	38,2	128,7	153,7	110,6	12,3 %	15,2 %	12,1 %
Information till allmänheten	93,6	57,5	52,7	11,0	20,3	22,6	82,6	37,2	30,1	7,9 %	3,7 %	3,3 %
Internationell verksamhet	54,3	29,0	47,7	0,6	0,8	0,6	53,7	28,2	47,1	5,1 %	2,8 %	5,2 %
Transfereringar	276,4	274,2	270,2				276,4	274,2	270,2			
Totalt	1 384,9	1 345,7	1 245,6	60,1	60,5	61,4	1 324,8	1 285,2	1 184,2	100,0%	100,0%	100,0%

Merparten av intäkterna för riksdagstrycket har klassificerats tillhöra service och förvaltning fr.o.m. 2003.

De totala kostnaderna som fördelas på de olika verksamhetsgrenarna har fortsatt att öka. Framför allt gäller det kostnaderna för information till allmänheten samt den internationella verksamheten. Kostnadsökningen beror till största delen på informationssatsningar i samband med folkom-

röstningen om euron samt ett ökat internationellt engagemang. Internationellt samarbete med olika parlamentariska organisationer ökar i betydelse, något som ställer högre krav på både personella och ekonomiska resurser. Även utskotten och enskilda ledamöter har blivit mer aktiva på det internationella området.

Beslutsprocessens samt service och förvaltnings andel av de totala kostnaderna har minskat något jämfört med 2002.

Återrapportering av uppdrag i anslagsdirektiv för budgetåret 2003

I anslagsdirektivet framgår sex olika uppdrag för arbetsåret 2003. Uppdragen var:

- Ett förändrat stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.
- En översyn av lagarna (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.
- Att förbereda en tillämpning av avgiftsförordningen fr.o.m. 2004.
- Att påbörja en utredning av hur riksdagens fastighetskostnader i framtiden skall redovisas.
- En översyn av budgetlagens anpassning till riksdagsområdet.
- Konstitutionsutskottets uttalande (2002/3:KU12, rskr. 23).

Samtliga uppdrag har påbörjats eller avslutats under år 2003. Nedan följer en beskrivning av vart och ett av uppdragen.

Den 29 oktober 2003 behandlade riksdagsstyrelsen det förändrade stödet till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Riksdagsstyrelsen förordade (prot. 2003/04:2) att etapp II i reformeringen av stödet skall vara fullt genomförd i början av nästa mandatperiod. Beslutet innebär att partigrupperna under nästa mandatperiod skall erhålla stöd för en politisk sekreterare per ledamot (Underlag för inriktningsbeslut angående politiska sekreterare). Genomförandet av reformen skall dock ske stegvis fr.o.m. den 1 juli 2004 och vara fullt genomförd den 31 december 2006.

Riksdagsstyrelsen beslutade på sitt sammanträde i juni om direktiv till översynen av lagarna (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet. Riksdagsstyrelsen tillsatte samtidigt en utredningskommitté för detta uppdrag (prot. 2002/03:9). Uppdraget skall slutredovisas senast den 31 december 2004.

Uppdraget att förbereda en tillämpning av avgiftsförordningen har påbörjats under 2003.

Riksdagsförvaltningen har påbörjat arbetet med den framtida redovisningen av riksdagens fastighetskostnader. Under 2003 utredde Ekonomi-

styrningsverket frågan på uppdrag av riksdagsförvaltningen – etapp 1 avslutades därmed under hösten. Riksdagsstyrelsen beslutade i december 2003 (prot. 2003/04:4) att Ekonomistyrningsverkets utredning skall ligga till grund för den framtida redovisningen av fastighetskostnaderna.

Arbetet med att se över en anpassning av budgetlagen till riksdagsområdet har påbörjats.

När det gäller konstitutionsutskottets uttalande angående arvodesnivåer för styrelseledamöterna i Riksrevisionens styrelse, beslutade riksdagsstyrelsen den 1 oktober 2003 om sammanträdesarvoden att gälla fr.o.m. den 7 maj 2003 (prot. 2003/04:1 7 §). Riksdagsstyrelsen beslutade vidare vid sitt sammanträde den 16 april 2003 om sammanträdesarvode till tjänstgörande suppleant i Riksrevisionens styrelse (prot. 2002/03:7 4 §).

Vad gäller konstitutionsutskottets uttalande i övrigt beslutade riksdagsstyrelsen den 19 mars 2003 att lämna ett förslag till riksdagen beträffande dels Riksrevisionens rätt att meddela föreskrifter för den egna verksamheten på det ekonomi- och personaladministrativa området, dels riksdagsförvaltningens roll som central arbetsgivarorganisation i förhållande till Riksrevisionen (2002/03:RS3). Riksdagen beslutade den 28 maj 2003 om de föreslagna ändringarna (se rskr. 2002/03:197 samt SFS 2003:357). Frågan om undantag från möjligheten till överklagande av tillsättning av tjänst på kanslichefsnivå har förfallit eftersom Riksrevisionen beslutat att inte inrätta någon sådan tjänst vid myndigheten.

Ekonomisk översikt över riksdagens anslag

Tabellerna avser riksdagens samtliga anslag och fördelar sig enligt följande.

Anslagsförbrukning (mnkr)					
Anslag¹ under utgiftsområde 1	2003	2002	2001	2000	1999
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m., ramanslag	633,5	594,5	547,6	519,5	490,7
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader, ramanslag	487,8	486,5	472,9	440,6	451,3
Totalt	1 121,3	1 081,0	1 020,5	960,1	942,0
90:6 Stöd till politiska partier	139,7	139,9	140,0	140,0	140,0
Anslag¹ under utgiftsområde 2					
2003					
90:2 Riksdagens revisorer	-				
90:3 Riksdagens revisorer, avvecklingskostnader	0,3				
Totalt	0,3				
Utgående anslagssparande per den 31 december (mnkr)					
Anslag¹ utgiftsområde 1					
2003					
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	28,7	42,3	44,8	37,7	43,8
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	20,2	-6,4	35,4	69,4	81,5
Totalt	48,9	35,9	80,2	107,1	125,3
90:6 Stöd till politiska partier	9,7	5,4	3,8	8,6	3,3
Anslag¹ under utgiftsområde 2					
2003					
90:2 Riksdagens revisorer, perioden 1/7–31/12 –03	0,5				
90:3 Riksdagens revisorer, avvecklingskostnader	0,7				
Totalt	1,2				

¹Anslagsbeteckningar enligt 2003

Ny myndighet

En ny myndighet under riksdagen, Riksrevisionen, har inrättats den 1 juli 2003. Samtidigt har Riksdagens revisorer avvecklats. Riksdagsförvaltningen har bistått dels vid inrättandet av den nya myndigheten, dels vid avvecklingen av Riksdagens revisorer. Riksdagsförvaltningen har fått en ökning av anslaget 90:2 Riksdagens ledamöter med ca 16,6 miljoner kronor för att bistå med driftkostnader fram till dess att den nya myndigheten inrättats.

Personalkostnader

Riksdagsförvaltningens utgifter för löner ökade med ca 18 miljoner kronor jämfört med 2002.

Kostnaden för riksdagsledamöternas arvoden ökade med ca 3 miljoner kronor till ca 281 miljoner kronor. Även kostnaderna för riksdagsledamöternas pensioner och inkomstgarantier ökade med ca 29 miljoner kronor till ca 96,5 miljoner kronor jämfört med 2002. Ökningen avseende inkomstgarantier stod för ca 20 miljoner kronor och beror på det stora antal ledamöter som lämnade riksdagen i samband med valet 2002.

Fastighetskostnader

Ett par större byggnadsarbeten har avslutats under året, bl.a. ombyggnationen och förstärkningen av bankkajen. Kostnaderna för byggnadsarbeten minskade under 2003 jämfört med 2002.

Driftkostnaderna för el ökade under året med ca 2,8 miljoner kronor. Orsaken är den kalla vintern 2003 samt generella kostnadsökningar avseende el. Därtill kommer ökade kostnader med ca 0,5 miljoner kronor för fastighetsskatt.

Köp av tjänster

Kostnaden för konsulter minskade något jämfört med 2002. Däremot har kostnaderna för datatjänster, data- och telekommunikation ökat med ca 9,4 miljoner kronor jämfört med 2002.

PR och information

Kostnaderna för PR och information ökade med ca 4,5 miljoner kronor under året. Orsaken var i huvudsak informationsinsatser inför folkröstningen om EMU.

Serviceenkät

Samtliga riksdagsledamöter har fått besvara en enkät med frågor som gäller den service de får i riksdagen. Enkäten har besvarats av 244 ledamöter av totalt 349 tillfrågade, vilket innebär en svarsfrekvens på 73 %. Ledamöterna har fått betygssätta servicen på sammanlagt 38 olika områden med hjälp av en femgradig skala. Härigenom har ett genomsnittsbe-

tyg räknats fram för varje område. Även partikansliernas anställda har, för första gången, besvarat en enkät om servicen. Både ledamöterna och partikansliernas anställda var i stort sett nöjda med förvaltningens service. I genomsnitt var ledamöterna något mer nöjda än partikanslierna och gav förvaltningen ett genomsnittsbetyg inom intervallet 4–4,5 i en skala där betyget 3 stod för varken bra eller dåligt, 4 för ganska bra och 5 för mycket bra. Partikansliernas anställda gav servicen ett medelbetyg på 3,7.

Svarsfrekvens	2003	2002	2000	1998
	73 %	49,6 %	68,2 %	72 %

Beslutsprocessen

Riksdagsförvaltningen skall med hög kompetens säkerställa att riksdagen kan fullgöra sina uppgifter enligt regeringsformen och riksdagsordningen.

Riksdagens verksamhet har bedrivits i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen, riksdagsordningen och gällande praxis. Inom riksdagsförvaltningen är arbetet så organiserat att centralkansliet, som ingår i kammarkansliet, ansvarar för kammarens arbetsplanering. Planeringen syftar till att ge riksdagens ledamöter utrymme för egen planering, att tillse att nödvändiga beslut fattas i rätt tid samt att skapa en rimlig arbetsbelastning och att ge utrymme för oförutsedda aktiviteter.

Under riksmötet 2002/03 minskade volymen av ärenden i kammaren, något som är brukligt efter ett val. Vid en jämförelse med ärendemängden efter valen 1994 och 1998 har det dock skett en betydande ökning av ärendevolymen. En orsak till volymökningen bedöms vara de ökade resurserna för politiska sekreterare. Arbetsbelastningen är fortfarande ojämn över året.

Ärendevolym i kammaren

	2002/03	2001/02	2000/01	1999/00	1998/99
Antal interpellationer	417	497	457	416	370
Antal skriftliga frågor	1 375	1 643	1 698	1 418	911
Antal propositioner och skrivelser	151	189	151	149	147
Antal motioner	3 538	4 231	3 675	3 211	2 513
Antal kammarsammanträden*	123	126	127	129	*
Antal plenitimmer	551	652	652	615	524
Antal voteringar	835	1 059	843	844	792

* Uppgifter saknas för 1998/99. Källa: Kammarkansliet

Samordningen av EU-frågor. Centralkansliet svarar för samordningen av riksdagens arbete med EU-frågor och hanteringen av inkomna EU-dokument. En tjänst har inrättats permanent för denna handläggning. Under året har ett betydande arbete lagts ned på konventet om Europas framtid, bl.a. i form av seminarier och informationsmöten, information till talmannen och riksdagsstyrelsen samt i riksdagsdirektörens EU-beredning. Konventsledamöterna har fått ett direkt stöd i sitt arbete genom ett tillfälligt konventssekretariat. Av de 1,5 miljoner kronor som budgeterats för konventsarbetet 2003 förbrukades drygt 95 %. Riksdagen

har även haft en tjänsteman på plats i Bryssel under delar av året, dels för konventsarbetet, dels för att bevaka regeringskonferensen.

Problemen har varit stora med att få in EU-dokument från Regeringskansliet. Dessa har nu i stort sett åtgärdats, men fortfarande brister Regeringskansliet i att överlämna åiterrapporter och remissvar. Första halvåret 2003 inkom 22 av 52 åiterrapporter. Den fem veckor långa fristen för att lämna faktapromemorior hölls sällan.

Protokoll. Alla sammanträden i kammaren och i EU-nämnden upptecknas stenografiskt. Detsamma gäller också vid de flesta av utskottens offentliga utfrågningar.

Riksdagsledamöterna har möjlighet att göra justeringar i sina debattinlägg i protokollet. Sådana ändringar förekommer, men inte i någon större omfattning.

Trots att antalet sammanträden i kammaren inte förändrats nämnvärt under de senaste åren innehöll de slutliga protokollen för riksmötet 2002/03 nära 17 % fler sidor än protokollen från riksmötet 2001/02. Förklaringen är troligen att sammanträdenas längd i kammaren i genomsnitt var betydligt längre under riksmötet 2002/03.

Av 123 snabbprotokoll var endast ett försenat i förhållande till reglerna. Samtliga skriftliga protokoll offentliggjordes inom tre veckor.

Stödet till riksdagens utskott. Utskotten får i sitt arbete hjälp av utskottskanslierna. Kanslierna, som har drygt hundra kvalificerade medarbetare, stöder beslutsprocessen i vid bemärkelse. Här ingår att ta fram utskottsbetänkanden, EU-relaterat arbete och uppgifter med uppföljning och utvärdering. Härtill kommer praktiska arrangemang kring utskottens studieresor, studiebesök, utfrågningar och andra aktiviteter.

Utskottskansliernas arbetsvolym. Utskottskansliernas arbete under hösten 2002 dominerades som vanligt av arbetet med statsbudgeten medan arbetet med motioner från den allmänna motionstiden tog en stor del av tiden i anspråk under tidig vår 2003. Den senare delen av våren ägnades i första hand åt beredningen av lagstiftningsärenden, den ekonomiska vårpropositionen och tilläggsbudgeten. Antalet motioner väckta under den allmänna motionstiden uppgick till 3 215, vilket innebar en liten minskning jämfört med föregående år. Antalet inkomna propositioner och skrivelser minskade. Det fick till följd att färre utskottsbetänkanden togs fram. Utskottskanslierna beredde eller behandlade på annat sätt huvuddelen av de inläggande ärendena i enlighet med de krav som ställs i riksdagsordningen.

Fördelning interpellationer och frågor

	2002/03	2001/02	2000/01	1999/00
Andel av interpellationer och frågor som inte besvarats i tid	33 %	32 %	55 %	62 %

Källa: Kammarkansliet

Uppföljning och utvärdering. Utskottens arbete med uppföljning och utvärdering fortsatte. Under året inleddes drygt 20 uppföljnings- och utvärderingsprojekt och 6 projekt avslutades. Utskotten arbetade också löpande med hithörande frågor, bl.a. inom ramen för beredningen av motioner från allmänna motionstiden och regeringens resultatredovisningar i budgetpropositionen.

Sammansatta utskott. Tre sammansatta utskott arbetade under våren 2003. Det sammansatta utrikes-, miljö- och jordbruksutskottet behandlade världstoppmötet i Johannesburg om hållbar utveckling, det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet hanterade frågan om ett nytt fördrag för EU och det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet beredde frågan om svenskt deltagande i en EU-ledd styrka i Demokratiska republiken Kongo.

Utskottens studieresor. Utskotten företog också inrikes och utrikes studieresor samt tog emot ett stort antal besök.

Utfrågningar. Antalet offentliga utskottsutfrågningar uppgick till 28, eller 4 utfrågningar fler än vid riksmötet dessförinnan. Dessutom höll utskotten ett mycket stort antal utfrågningar i anslutning till ordinarie sammanträden.

EU-nämnden. Regeringen har under riksmötet 2002/03 samrått med EU-nämnden inför ordinarie ministerrådsmöten och möten i Europeiska rådet. Inför Europeiska rådets extra möte i Bryssel i februari 2003 om situationen i Irak informerade och samrådde regeringen med EU-nämnden per telefon. EU-nämnden hade under riksmötet också sitt första offentliga samråd. Det skedde när statsminister Göran Persson informerade och samrådde med nämnden inför Europeiska rådets möte i Thessaloniki. Under riksmötet 2002/03 hade EU-nämnden 37 protokollförda sammanträden.

Riksmötet 2002/03 har i stor utsträckning präglats av arbetet med EU:s framtidsfrågor. EU-nämnden tillsatte en beredningsgrupp med uppgiften att följa arbetet med framtidsfrågorna i EU:s framtidskonvent. Efter beslut i nämnden fick beredningsgruppen också i uppdrag att bevaka EU:s regeringskonferens om framtidsfrågorna. EU-nämnden har fått fördjupad information om förhandlingarna inför EU:s utvidgning.

Utredningsstöd. Utredningstjänsten har bistått sina uppdragsgivare med utredningar, analyser, beräkningar och bakgrundsmaterial. Det totala antalet uppdrag var drygt 2 500 eller ungefär lika många som år 2002. Uppdragen kom till 90 % från ledamöter och partikanslier. En stor del av uppdragen har även under 2003 handlat om skatter, socialpolitik, socialförsäkring, arbetsmarknad, utbildning och ekonomi.

Under året har utredningstjänsten inlett ett samarbete med Konjunkturinstitutet. Härigenom har analysinstrumenten för makroekonomiska problem blivit tillgängligt.

Den funktion för att stödja utskottens uppföljning och utvärdering som sedan hösten 2002 finns vid riksdagens utredningstjänst har under året bl.a. medverkat vid 4 uppföljnings- och utvärderingsprojekt samt givit stöd till 8 andra projekt. Dessutom har funktionen hjälpt två utskott med att bedöma mål och resultat vid beredningen av budgeten. Den har också tagit fram underlag till det utskottsövergripande arbetet, bl.a. till ordförandekonferenser och kanslichefsmöten.

Antal uppdrag till utredningstjänsten från ledamöter och partikanslier

Parti	2003		2002		2001		2000	
	Antal uppdrag	%	Antal uppdrag	%	Antal uppdrag	%	Antal uppdrag	%
s	376	16,7 %	409	17,5 %	461	16,7 %	565	19,2 %
m	628	27,8 %	715	30,6 %	932	33,7 %	1 012	34,3 %
v	134	5,9 %	184	7,9 %	235	8,5 %	296	10,0 %
kd	294	13,0 %	318	13,6 %	449	16,2 %	422	14,3 %
c	195	8,6 %	169	7,2 %	170	6,2 %	153	5,2 %
fp	502	22,2 %	342	14,6 %	294	10,6 %	356	12,1 %
mp	129	5,7 %	110	4,7 %	149	5,4 %	144	4,9 %
Övriga ¹			88	3,8 %	74	2,7 %		
Totalt	2 258	100,0 %	2 335	100,0 %	2 764	100,0 %	2 948	100,0 %

¹ Utan partibeteckning

Ledamöternas omdöme om	2003	2002	2000	1998
utredningstjänstens PM och utredningar	4,4	4,2	4,4	4,3

Källa: Serviceenkäten

Riksdagstrycket. De tryckta riksdagsdokumenten är viktiga för det parlamentariska arbetet. Antalet sidor minskade under riksmötet 2002/03 med 12 % till ca 71 100 sidor jämfört med riksmötet 2001/02. Dokumenten, som också textgranskats för att de skall hålla en hög språklig kvalitet, har kommit ut inom angiven tid. Från och med hösten 2003 skedde ingen löpande tryckning av motionerna, men redan ett par dagar efter den allmänna motionstidens utgång kom en preliminär version av motionerna ut på riksdagens webbplats.

Riksdagens interntryckeri fick under året bättre möjligheter att ta emot digitala original, vilket ökade efterfrågan på tryckeriets produkter.

Antal originalsidor för riksdagstrycket

År	Prop.	Mot.	Bet.	Prot.	Övrigt	Totalt
1993/94	23 400	9 300	16 900	10 300	14 900	74 800
1994/95	25 000	9 900	15 900	9 500	8 300	68 600
1995/96	19 000	2 700	9 900	7 700	4 800	44 100
1996/97	19 700	11 200	14 200	10 100	9 300	64 500
1997/98	24 100	12 800	18 300	10 800	8 800	74 800
1998/99	18 200	9 300	13 000	8 800	9 100	58 400
1999/00	20 600	11 300	16 300	10 900	7 700	66 800
2000/01	15 800	13 000	17 000	11 000	13 400	70 200
2001/02	21 900	15 900	21 200	10 900	11 200	81 100
2002/03	21 100	13 000	15 900	9 800	11 400	71 200

Källa: Enheten för riksdagstryck

Dataförändringar. Sedan många år stöder databaser baserade på TRIP-systemet många av riksdagens verksamheter. Omkring 1 800 sådana databaser har varit beroende av TRIP. Under andra halvåret 2003 intensifierades arbetet med att ersätta TRIP-databaserna med modernare databaser och produktionssystem. Arbetet skall vara klart under våren 2004. Avvecklingen av TRIP, där söksystemet ersätts av det modernare systemet Autonomy, gör att det också går att bygga upp en ny struktur för att lagra, analysera och sprida riksdagens officiella information.

Under den gångna hösten började några utskott använda Rixedit, ett av riksdagsförvaltningen utvecklat stödsystem för betänkanproduktion, som rationaliserar produktionen, ökar kvaliteten och underlättar sökning.

En rad förbättringar i riksdagens IT-system har gjorts för att förbättra säkerheten, bl.a. när det gäller nätverksbaserad säkerhetskopiering och brandväggsskydd.

Ledamöternas tekniska utrustning. Den tekniska utrustning som är placerad i ledamöternas bostäder, i syfte att underlätta arbetet från bostadsorten, har inte fungerat tillfredsställande. Även om förbättringar skett återstår ännu ett omfattande arbete.

Information och service till ledamöterna. Riksdagsförvaltningen stöder beslutsprocessen med snabb och korrekt information. Det sker bl.a. genom Riksdagskalendern, som innehåller en veckoöversikt över kamarens sammanträden och andra sammanträden i riksdagen. Riksdagskalendern kom ut med 37 nummer under året, och den delas ut internt till riksdagens ledamöter, partikanslier och anställda i riksdagen.

Genom riksdagens webbplats har ledamöterna alltid tillgång till riksdagens dokument, Beslut i korthet och annan information. Helgonät, som är riksdagens intranät, förser ledamöterna med ständigt uppdaterad in-

formation när det exempelvis gäller arbetet i kammaren, talarlistor och motionstider. Genom EU-upplysningen kan ledamöterna få svar på frågor och skaffa information i frågor som rör EU. Anställda i kammarfoajén och vid informationsdisken i Bankhallen ger ledamöterna service och information. I årets serviceenkät fick informationsdisken det bästa omdöme som någonsin delats ut i serviceenkäten genom åren: 5,0.

Ledamöternas omdöme om	2003	2002	2000
webbplatsen som informationskälla i arbetet	4,1	4,3	4,0
informationsdiskarna ¹	5,0	4,8	-

¹ Ny fråga fr.o.m. 2002

Källa: Serviceenkäten

Service och förvaltning

Riksdagsförvaltningen skall, inom givna ramar och bestämmelser, tillhandahålla resurser och service av hög kvalitet till ledamöternas, kammarens, utskottens och förvaltningens verksamheter samt till partigrupperna och deras kanslier.

Lagöversyn. En kommitté tillsattes under året med uppgift att se över lagen om ledamöternas ekonomiska villkor i dess helhet. I direktiven sägs att kommittén skall föreslå en ny och moderniserad lag, eftersom den gällande lagen ändrats vid ett stort antal tillfällen utan att en övergripande samordning skett. Till de uppgifter som ingår i uppdraget hör att föreslå ändrade bestämmelser för pensioner och inkomstgarantier samt att utvärdera och ta fram andra alternativ till systemet med generell kostnadsersättning. I uppdraget ingår också att se över motsvarande ändringar för de svenska ledamöterna i Europaparlamentet där nationell ersättning gäller.

Under året har 3 nya ledamöter tillträtt och 21 ersättare tjänstgjort. De har alla erbjudits en personlig introduktion. Ledamöter som varit lediga minst en månad eller avgått har fått information om gällande regler. Inför deklARATIONEN fick ledamöterna skriftlig information om de bestämmelser som råder. Informationen till ledamöterna om de administrativa rutinerna kring arvoden och reseräkningar har ytterligare förstärkts under året.

Ledamöternas resor. En ny upphandling av resebyråtjänster gjordes under året. Den resulterade i att en ny resebyrå anlätades från den 1 juli. Serviceenkäten visar på försämrade omdömen om resebyråtjänsten. Mätningen genomfördes knappt tre månader efter bytet då resebyrån ännu inte hunnit att få allt att löpa problemfritt. Genom olika åtgärder har resebyrån i samarbete med förvaltningen successivt byggt upp kunskapen kring ledamöternas resor för att kunna ge den bästa servicen.

En ny hantering av SJ:s årskort infördes 2003, som innebär att tågkort nu endast tilldelas de ledamöter som begär ett kort. Ledamöterna kan välja mellan två typer av årskort i första klass.

Av riksdagens ledamöter bor 284 ledamöter mer än fem mil från riksdagen, och därmed har de rätt till reseersättning och traktamente. Varje månad handlägger förvaltningen i genomsnitt 1 445 reseräkningar, en ökning med 10 % jämfört med föregående år. Nära hälften av ledamöterna registrerar numera själva sina reseräkningar i datorsystemet Tur & Retur. Det är något fler än tidigare år.

Ledamöternas omdöme om	2003	2002	2000	1998
hur resebyrån fungerar	3,7	4,3	4,6	4,4
administrativa rutiner kring arvoden	4,5	4,5	4,6	-
administrativa rutiner kring reseräkningar	4,1	4,0	4,4	-

Källa: Serviceenkäten

Ledamöternas pensioner och inkomstgarantier. Under året har 106 personer som tidigare varit riksdagsledamöter tagit emot inkomstgarantier. Antalet minskade till 73 fr.o.m. november då 33 av de ledamöter som avgick i samband med valet 2002 hade en ettårig inkomstgaranti.

Antal f.d. ledamöter/EU-företrädare eller anhöriga som fått olika förmåner utbetalda under de senaste tre åren

Förmån	2003	2002	2001
Inkomstgaranti	73 **	113 *	30 2 (EU)
Ålderspension enl. ersättningsstadgan (1971:1197) och lag (1988:589)	233	236	236
Ålderspension enl. 1941 års ersättningsstadga	4	6	7
Ålderspension enl. ersättningsdagen (1994:1065)	74 3 (EU)	83 3 (EU)	47 3 (EU)
Egenlivränta enl. ersättningslagen (1994:1065)	15	11	9
Visstidspension	47	56	63
Efterlevandepension enl. 1941, 1971, 1988 och 1994 års lag	126	137	106

* Fr.o.m. den 31 okt. 2002 ökade antalet från 30 till 113 på grund av att många som avgick i samband med valet fick inkomstgaranti.

** Fr.o.m. nov. 2003 minskade antalet från 106 till 73 på grund av att 33 av de riksdagsledamöter som avgick vid valet 2002 endast hade rätt till inkomstgaranti i ett år.

En översyn av hur ledamöterna skall rapportera sina inkomster för att erhålla inkomstgarantier gjordes under året. Sedan den 1 maj har Statens pensionsverk hand om administrationen och utbetalningarna av inkomstgarantierna.

E-post. Riksdagens IT-system har inte blivit ”smittat” vid något av de omfattande virusutbrott som angripit e-post, men meddelanden från virusdrabbade datorer på Internet har varit ett stort och växande problem, liksom s.k. spam och massutskick. Ökningen av antalet e-postmeddelanden från ca 10 miljoner 2002 till ca 15 miljoner 2003 beror främst på e-post från smittade datorer (ca 4 miljoner meddelanden) och spam (ca 1 miljon).

Riksdagens intranät, Helgonät, utvärderades under året av ledamöter, anställda på partikanslier och anställda i riksdagsförvaltningen. Svarsfrekvensen var 81 %. Av dem som svarade använde 70 % Helgonät dagligen eller flera gånger i veckan, 85 % ansåg att informationen var relevant och 90 % tyckte att språket var lättbegripligt. Hälften var positivt inställda till Helgonät och 30 % var ganska positivt inställda. Varannan tyckte dock att det var svårt att hitta i Helgonät.

IT-stöd. Alla arbetsplatser skall den 1 juni 2005 ha datorer som är högst tre år gamla. Omkring 1 000 personer har under året antingen fått datautbildning i grupp eller enskilt. För dem som arbetar i de för riksdagen framtagna programmen Urix (planering) och Rixedit (betänkandeskrivning) har särskilda kurser ordnats.

En kartläggning av vilka datakunskaper olika användare i riksdagen behöver startade under året. Skräddarsydda utbildningar kan sedan tas fram med kartläggningen som grund. Folkpartiet har testat den första skräddarsydda utbildningen.

Samtalen till helpdesk ökade med drygt 10 %. Över hälften av dem som ringde fick kontakt inom tio sekunder, en klar förbättring jämfört med tidigare år.

IT-utbildning och stöd	2003	2002	2001
Antal samtal till Helpdesk	25 263	22 731	21 624
Antal användare som genomgått utbildning eller handledning	999	658	546

Källa: IT-avdelningen

Ledamöternas omdöme om	2003	2002	2000
hjälp från Helpdesk ¹	4,5	4,2	3,9 ²
väntetid hos Helpdesk ¹	3,9	3,9	4,2

¹De variabler som används är stationär dator, bärbar dator, Helgonät och riksdagens olika IT-system.

²Jämförelsedata finns inte för alla områden, medelvärdet beräknat på tillgängliga data.

Källa: Serviceenkäten

IT-verksamhet	2003	2002	2001	2000
Antal pågående IT-utvecklingsprojekt vid årsskiftet	16	10	13	19
Antal under året avslutade IT-utvecklingsprojekt	2	10	8	12
Antal planerade driftstopp	3	2	3	4

Källa: IT-avdelningen

Systemförvaltning. En handledning för att underlätta arbetet med att underhålla och vidareutveckla riksdagens datorsystem togs fram under det gångna året.

Fastighetsfrågor. Ombyggnaden och förstärkningen av bankkajen blev klar under hösten. Nya popplar och pilar, som stått på särskild tillväxt i nära 5 år, återplanterades där de gamla träden tidigare stått.

Riksbyggnaderna är grundlagda på träpålar och trärustbäddar. På sikt hotas grundläggningen av nedbrytning på grund av svamp- och bakterieangrepp, då grundvattennivån för längre perioder kan komma att sjunka under densamma. Vid enstaka tillfällen händer detta redan i dag. Landhöjningen medför att riskerna ökar. Tätskärmar och en ny damm i Stallkanalen skall byggas under åren 2004–2006 för att stabilisera grundvattennivån. Genom en miljöödom i oktober 2003 fick riksdagsförvaltningen klartecken för den planerade anläggningen. Byggstarten beräknas ske första halvåret 2004.

Kapaciteten för riksdagens reservkraft har ökat med nära 250 %. Det har skett genom att de två aggregat för reservkraft som härstammar från ombyggnaden 1980–1983 har ersatts av tre betydligt mer kraftfulla aggregat. Arbetet blev klart i november 2003, och de flesta av riksdagens lokaler kan därmed förses med reservkraft.

Ett system för att bättre kunna förutse behovet av underhåll och beräkna kostnaderna för underhållet i riksdagens olika fastigheter har utarbetats.

Ledamöternas omdöme om	2003	2002	2000
sin övernattningsbostad	4,3	4,3	4,5

Källa: Serviceenkäten

Bok om riksdagens hus. En ny presentbok, ”Möte med Sveriges riksdag. Arkitektur, konst och inredning”, utkom under året på svenska och engelska.

Post och distribution. Omkring 10 000 försändelser per dag har delats ut, dvs. ungefär lika många som föregående år. Jämfört med fem år tillbaka har dock en liten minskning skett. Under året har 128 000 propositioner stämplats och delats ut till ledamöter och partikanslier.

Lokalbokning. Antalet bokningar av lokaler för sammanträden ökade med drygt 5 % till 3 245. Främst ökade bokningarna av större konferenslokaler.

Lokalvården har med oförändrat antal anställda klarat av att utföra lokalvård trots stora förtätningar och stora omflyttningar inom förvaltningens lokaler.

Ledamöternas omdöme om	2003	2002	2000	1998
lokalvården	4,4	4,2	4,4	4,2
arbetsmiljön i arbetsrummet	4,3	4,0	4,2	4,0
arbetsmiljön i sammanträdesrum	3,6	3,7	3,8	3,8

Källa: Serviceenkäten

Barnverksamheten är styrd av ledamöternas behov och önskemål och omfattningen varierar kraftigt mellan olika år. En långsiktig tendens är att andelen yngre barn ökar.

Barnverksamhet

År	Antal barn	Ålder	Omsorgstimmar
1998	29	3 mån. till 13 år	1 539
1999	28	3 mån. till 10 år	1 936
2000	22	6 mån. till 14 år	3 284
2001	33	9 mån. till 15 år	3 086
2002	33	4 mån. till 11 år	2 128
2003	41	2 mån. till 12 år	2 282

Källa: Avdelningsstaben inom intern service

Biblioteksservice. Riksdagsbibliotekets lån till ledamöter, partikanslier och riksdagsanställda har fortsatt att öka stadigt, om man undantar valåret 2002 då antalet förmedlade lån var särskilt högt. Troliga orsaker till ökningen är att både informationsflöden och kraven på kunskap ökar samt att biblioteket förbättrat möjligheterna att via den egna datorn söka och beställa material. De interna förfrågningarna till biblioteket tenderar att minska. Det beror sannolikt på att alltfler på egen hand hittar rätt material på elektronisk väg.

Antalet sökningar i elektroniska nyhetsdatabaser steg med drygt 10 % från 2002 till 2003 och fördubblades jämfört med år 2000. Åtskilligt fler ledamöter och anställda använder också möjligheten att via egna sökprofiler direkt i den egna datorn kontinuerligt bevaka nyhetsdatabasernas artiklar inom ett visst område. Stora upphandlingar gjordes under året, både när det gäller internationella och svenska nyheter. Dessutom anskaffades Rättsbanken och andra elektroniska rättskällor.

Sedan 2002 har "Biblioteket i Helgonät" haft en särskild ingång på riksdagens intranät. Under 2003 utvärderades denna service genom intervjuer med användare. Utvärderingen ledde till att ett antal förbättringar genomfördes.

I samarbete med föreningen PAKS (Parlament och kulturskapare) har biblioteket haft 13 frukostmöten. Vid en sammankomst den 9 december läste årets nobelpristagare i litteratur J.M. Coetzee högt ur ett av sina verk.

Ledamöternas omdöme om	2003	2002	2000	1998
Riksdagsbibliotekets tjänster	4,1	4,3 ¹	4,1	4,2

¹2002 avser ett genomsnitt av frågor om tjänster i samband med personligt besök, via Helgonät samt via telefon.

Källa: Serviceenkäten

Information

Riksdagsförvaltningen skall bidra till att skapa öppenhet och tillgänglighet i riksdagsarbetet och genom aktiv information verka för att intresset för och kunskaperna om riksdagen och dess arbete ökar.

Antalet besök på riksdagens webbplats ökade med nära 800 000 besök jämfört med året innan. Den fortlöpande mätning som görs visar att det vanligaste skälet till att återkomma till riksdagens webbplats är att besökaren anser att den innehåller intressant information, som är både trovärdig och aktuell.

Riksdagens webbplats

	2003	2002	2001
Antal besökare på			
www.riksdagen.se	4 748 971	3 958 188	3 071 408
varav besökare på			
ung.riksdagen.se	70 605	89 900	53 113
Andel besökare som hittat vad de söker på webbplatsen	85 %	80 %	-

Källa: Informatiosenheten

Under 2003 inleddes ett omfattande arbete med att förnya webbplatsen, som trots stora förändringar har kvar mycket av utformningen från introduktionen 1996. Målet är att få fram en mer lättnavigerad, användarvänlig och enhetlig webbplats. De målgrupper som prioriteras i arbetet är allmänheten, massmedierna och utbildningsväsendet. Den nya webbplatsen skall vara klar till hösten 2004.

Alla kammarens sammanträden direktsänds via webb-TV. I genomsnitt har sändningarna från kammaren haft 100 besökare per sändningsdag 2003, eller ungefär samma tittarsiffror som året innan.

De offentliga utfrågningarna går i allmänhet att se via webb-TV. I genomsnitt har de haft 120 besök, inräknat de besök som gjorts i efterhand.

Inför folkomröstningen om EMU tog EU-upplysningen fram särskilda temaside. Särskilda temaside skapades också för EU:s framtidskonvent och EU:s regeringskonferens.

EU-upplysningen. EMU-omröstningen i september 2003 betydde i stort sett att antalet förfrågningar per telefon eller e-post till EU-upplysningen fördubblades. Inför omröstningen hade EU-upplysningen fått 5 miljoner kronor utöver den ordinarie budgeten för att kunna förstärka sitt arbete inför folkomröstningen. Periodvis fick EU-upplysningen därmed möjlighet att öka sina telefontider och medverka i kurser för allmänheten. För att ge opartisk information om EMU och öka intresset för att delta i

folkomröstningen hade EU-upplysningen producerat ett eget material, som distribuerades till bibliotek, medborgarkontor, kommuner, skolor, universitet, studieförbund och en rad myndigheter. Antalet beställningar av broschyren ”Krona eller ... Information om Sverige och EMU inför folkomröstningen” var 240 000 i skrift och 174 som tal-cd. Som tecken-språksvideo beställdes den i 4 exemplar.

Efterfrågan på EU-upplysningens övriga publikationer ökade också markant under 2003, troligen också det en följd av folkomröstningen. Besöken på webbplatsens EU-sidor ökade med 75 % till 577 000 besök jämfört med året innan.

EU-upplysningen

	2003	2002	2001
Antal ärenden till frågeservice	15 360	7 734	9 155
Antal besökande på webbplatsen	577 020	324 446	259 395
Antal uppdaterade artiklar i EU-svar	300	372	381
Antal nya artiklar i EU-svar	37	30	31
Antal beställningar av publikationer	617 706	268 936	-
Antal genomförda kurser i EU-kunskap	89	31	20

Källa: EU-upplysningen

E-prenumerationer. Beslut i korthet, som publiceras på webbplatsen strax efter det att besluten är fattade i kammaren, pressmeddelanden och Riksdagskalendern hade under 2003 drygt 25 300 prenumeranter. Därmed ökade prenumerationserna med 7 % jämfört med valåret 2002.

Talmannens pressfunktion. Under året har funktionen stärkts och arbetet syftar till att öka kunskaperna i samhället om talmannens arbete och konstitutionella uppgifter samt bidra till att främja bilden av riksdagen i massmedierna.

Frågor om riksdagens arbete och beslut. Antalet frågor per telefon till riksdagens press- och informationskansli om riksdagens arbete och beslut fortsatte att minska. De senaste åren har minskningen dock skett i lugnare takt, efter en kraftig nedgång åren efter introduktionen av riksdagens webbplats. De samtalsmätningar som gjorts visar att 41,5 % av frågorna ställs av privatpersoner. Därefter följer medier (20,5 %), elever eller lärare (11,5 %), företag (8 %), myndigheter, organisationer, departement och utländska ambassader. Även antalet besökare på riksdagens infocentrum minskar. En trolig anledning antas vara att informationen finns på riksdagens webbplats. Antalet e-postfrågor tenderar att öka, även om antalet var större valåret 2002 än år 2003.

RoD. Under 2003 har professor Karl-Erik Gustafsson lett en kompletterande utredning av tidningen Från Riksdag & Departement (RoD). Ut-

redningen visade att RoD har en stark ställning på marknaden, får ett mycket gott betyg av sina läsare och har en viktig funktion som inte fylls av andra medier. I utredningen föreslås att riksdagen tar över hela ägaransvaret för RoD och att tidningen byter namn.

RoD, som har till uppgift att rapportera om beslutsfattande inom riksdagen, regeringen och Europeiska unionen, ökade sin upplaga från 16 100 exemplar i början av året till 19 500 vid årets slut. Bakom upplageökningen ligger en medveten marknadsföring av tidningen mot strategiska målgrupper.

Bland RoD:s större redaktionella satsningar under året hörde folkröstningen om EMU och frågorna kring EU:s framtidskonvent. Tidningen kom under året ut med 40 nummer.

Utvecklingen av webbversionen fortsatte och antalet besökare per dag ökade från knappt 800 i början av året till drygt 1 300 i november.

Människor med särskilda behov. Under 2003 fortsatte arbetet med att öka tillgängligheten till riksdagens information för personer med funktionshinder och för personer med annan etnisk eller kulturell bakgrund.

Det har även under 2003 varit en stor efterfrågan på den broschyr om riksdagen på lättläst svenska som togs fram året innan. Lättlästa sammanfattningar av riksdagsbeslut och sammanfattningar på teckenspråk har publicerats kontinuerligt på riksdagens webbplats. Under året blev det möjligt för allmänheten att lyssna på hela webbplatsen via dator. Riksdagens årsbok kom 2003 för första gången ut i förkortad version även på lättläst svenska och på teckenspråk (videokassett).

De teckentolkade guidade visningarna av Riksdagshuset har fortsatt under året.

År 2003 inföll Europeiska handikappåret. Det uppmärksammades i riksdagen med utställning, teater och seminarier.

Riksdagstrycket. Försäljningen av riksdagstrycket minskade ytterligare något och uppgick till 12 miljoner kronor. Anledningen till minskningen är troligen att allt riksdagstryck finns tillgängligt på riksdagens webbplats.

Riksdagsbibliotekets utlåning till allmänheten ökade med nära 20 % jämfört med året innan, trots att alltmer av det nya offentliga trycket finns på riksdagens webbplats. Bibliotekets flitigaste låntagare är studenter, men många lån förmedlas också till Regeringskansliet, myndigheter, domstolar, press, advokatbyråer och allmänhet. Låntagarna klarar i allt större utsträckning att själva registrera omlån och annan låneadministration via bibliotekets datasystem. De frågor per e-post som kräver faktsvar av kunniga bibliotekarier ökade också under året.

Boklån och informationssökning, allmänheten

	2003	2002	2001	2000
Antal besökare	69 513	70 408	66 443	72 772
Antal besökare på webben	47 531	47 957	47 000	40 000
Antal lånetransaktioner, externa användare	23 546	18 967	19 629	18 878
Antal e-postförfrågningar, externa användare	2 371	2 069	1 768	1 614

Källa: Riksdagsbiblioteket

TV-sändningar. Två TV-överföringar kan sedan slutet av året göras samtidigt till Kaknästornet. Därifrån kan sedan alla TV-bolag ta emot och sända riksdagens TV-produktion. Produktionen omfattar alla kammardebatter och de flesta offentliga utfrågningar.

Överföringarna kommer genom ett samarbete med Regeringskansliet att öka ytterligare under våren 2004. Riksdagen och Regeringskansliet kommer då tillsammans att ha tillgång till fyra gemensamma överföringar till Kaknästornet.

SVT sände som andra år alla frågestunder och dessutom flera större debatter. SVT:s digitalkanal 24 Direkt kom i gång med sin verksamhet och sände totalt 371,5 timmar från riksdagen, varav huvuddelen gällde debatter i kammaren. Omkring en fjärdedel av tiden utgjordes av sändningar från utskottens offentliga utfrågningar.

Visningar. Antalet besökare på visningar av riksdagen 2003 minskade med drygt 8 % jämfört med valåret 2002, men var fler än 2001. En enkät till besökande elever i grundskolan och på gymnasiet under året gav vid handen att två av tre besökare ansåg att visningen var bra eller mycket bra. Dessförinnan fick deltagare i riksdagens sommarvisningar besvara en enkät där 88 % 2002 och 81 % 2001 svarade att visningen var bra eller mycket bra.

Besökare, deltagare i kurser

	2003	2002	2001
Antalet besökare i infocentrum	30 864	41 353	44 014
varav besökare på politikerträffar och kafésammankomster	730	589	1 185
Antal besökare på visningar (exkl. ledamotsgrupper)	28 886	31 521	27 665
Antal besökande elever på skolvisningar besök	16 548	18 906	16 342
Antal deltagare i lärar-, journalist- och informatörskurser	258	345	390
Antal besökare på allmänhetens läktare	69 876	52 041	50 187
Totalt antal besökare i riksdagen	146 432	144 166	138 598

Källa: Informationsenheten och bevakningsenheten

Visningar

	2003	2002	2001
Bokningsgrad av planerade skolbesök	63 %	72 %	67 %

Källa: Informationsenheten

Publikationer. Som vanligt året efter ett val producerades Fakta om folkvalda – en presentation av riksdagens ledamöter med bild och biografiska artiklar.

En rad publikationer kom under 2003 ut i nya och uppdaterade versioner. Antalet distribuerade studiehäften om riksdagen halverades jämfört med valåret 2002. Val ökar efterfrågan på tryckt material. Folkomröstningen om euron medförde exempelvis att studiehäftet ”Det här är EU” distribuerades i 50 000 exemplar. Borgarståndsprotokollen från 1746–47 lämnades till tryckning.

Kurser. Under året ordnades särskilda kurser för vidareinformatörer som bibliotekarier, lärare, journalister och informatörer. Då 2002 var ett valår kunde endast en journalistkurs hållas mot normalt två. En ny satsning under 2003 var kursen ”EU på biblioteket” som riktade sig till bibliotekarier.

Regional information. En medveten satsning har gjorts för att sprida information om riksdagen över hela landet. Sedan 2001 finns annonser om riksdagen i ett fyrtiotal dagstidningar. Av riksdagens lärarkurser genomfördes en i Örebro och en i Göteborg. För andra gången fick gymnasieskolor som ligger minst 50 mil från Stockholm tävla över ämnet

Vardagsdemokrati. De tre vinnande klasserna belönades med en resa till Stockholm och ett heldagsbesök i riksdagen.

För att ytterligare förstärka den regionala informationen planerade riksdagen tillsammans med stadsbiblioteken i Göteborg, Malmö och Sundsvall att inrätta riksdagshörnor på dessa bibliotek med information om riksdagens arbete. Invigningen sker i februari 2004.

Internationell verksamhet

Riksdagsförvaltningen skall göra det möjligt för riksdagen att aktivt möta de krav som det internationella samarbetet och internationella åtaganden medför.

Under år 2003 har riksdagens talman Björn von Sydow varit värd för en rad internationella besök och själv lett utrikes delegationsresor till flera länder. Riksdagens ledamöter och tjänstemän har också aktivt medverkat i det internationella parlamentariska arbetet. Riksdagens internationella kansli (RIK) har under året biträtt riksdagsledamöterna i deras arbete dels inom de internationella delegationerna, dels i särskilda uppdrag. Riksdagsledamöter och tjänstemän från andra enheter i riksdagen har också medverkat i det parlamentariska samarbetet, bl.a. för att stödja och utveckla demokratin.

Talmannens resor. Talmannen har under 2003 besökt Polen, Estland, Finland, Åland, Ungern, Lettland, Ryssland och Tyskland, i flertalet fall tillsammans med riksdagsdelegationer. Härutöver har talmannen deltagit i EU-talmansmöte i Aten, nordiskt talmansmöte på Island, nordisk-baltiskt talmansmöte i Palanga (Litauen) och ratificeringskonferens i Budapest.

Samarbetet mellan parlamenten i Europeiska unionen. Talmannen leder på uppdrag av EU:s talmanskonferens en arbetsgrupp som skall ta fram förslag om former för det interparlamentariska samarbetet i unionen. Riksdagsdirektören leder ett arbete med att förbättra det elektroniska utbytet av information mellan parlamenten.

Ledamöternas internationella arbete. RIK har under året biträtt riksdagens ledamöter i deras arbete inom de internationella delegationerna. Arbetet har skett huvudsakligen inför och under sessionerna i Nordiska rådet, Interparlamentariska unionen (IPU), VEU:s församling samt i Europarådets, OSSE:s och Natos parlamentariska församlingar. Under 2003 har arbetet varit intensivt, till viss del beroende på förändringar i arbetet, vilket exempelvis varit fallet med IPU. Arbetet har också ökat därför att svenska ledamöter i delegationerna till dessa församlingar fått viktiga poster eller specialuppdrag som krävt extra insatser av både dem själva och av riksdagsförvaltningen. Flera exempel på sådana specialuppdrag finns bland OSSE-delegationens och Europarådsdelegationens ledamöter.

Andra områden där ledamöterna medverkat aktivt under året är inom det arktiska samarbetet och inom Östersjösamarbetet. De har också varit valobservatörer, bl.a. i Georgien och Ryssland. RIK har medverkat i förberedelserna för dessa åtaganden. Flertalet av riksdagens utskott har dessutom under året besökt EU-institutionerna i Bryssel. Under 2003 avslutade EU:s framtidskonvent sitt arbete. De ledamöter, ordinarie såväl

som ersättare, som företrätt riksdagen i konventet har biträtt av en sekretariatsgrupp.

Besöksutbyte. RIK har handlagt en rad uppgifter med anledning av det internationella besöksutbytet på parlamentariker- och tjänstemannanivå. Besök har t.ex. ägt rum från parlamenten i Ukraina, Kroatien, Polen, Kirgizistan, Ryssland, Tyskland, Tadzjikistan, Thailand, Japan, Ungern och Sydafrika. Flera besök har också förekommit från Europaparlamentet. Vidare har ett antal studiebesök från andra utländska myndigheter och organisationer ägt rum i riksdagen genom RIK:s försorg. Besöksutbytet mellan utskott i de nordiska länderna har som vanligt varit aktivt.

Demokratiseminarium. Under året har ett särskilt demokratiseminarium arrangerats för parlamentsledamöter från Västra Balkan. Riksdagen var vidare tillsammans med kommissionären vid Östersjöstaternas råd (CBSS) värd för ett seminarium om god samhällsstyrning med deltagande från många parlament i Östersjöregionen.

Samarbetet med Vietnam. Under 2003 inleddes en ny fas i samarbetet mellan riksdagen och den vietnamesiska nationalförsamlingen. Ett nytt fyraårigt avtal tecknades om parlamentariskt samarbete finansierat av Sida, främst med inriktning på de folkvalda. Liksom tidigare ligger fokus på områdena parlamentets kontrollmakt samt information och kunskapsuppbyggnad.

IT-stöd i Strasbourg. Den svenska delegationen i Europarådet har på plats i Strasbourg fått IT-stöd från riksdagsförvaltningen, som också undersökt hur man i Strasbourg skall kunna få en säkrare och snabbare uppkoppling mot Internet.

Uppdrag från IPU och andra internationella organisationer. Riksdagsförvaltningen har medverkat i uppdrag att ge Sri Lankas och Pakistans parlament stöd i arbetet med att bl.a. modernisera sin IT-, biblioteks- och utredningsverksamhet. Uppdragen fick förvaltningen genom IPU i samarbete med FN.

Utredningsuppdrag. Ett fyrtiotal parlament och internationella organisationer har fått hjälp av riksdagens utredningstjänst med över 140 omfattande utredningar om svenska förhållanden.

COSAC-möten arrangeras varje halvår i EU:s ordförandelands parlament. I dessa möten deltar ledamöter från de EU-ansvariga organen i EU-ländernas parlament. Arbetet inom COSAC intensifierades för att effektivisera och stärka det parlamentariska samarbetet i EU-frågor. Under riksmötet hölls två ordinarie COSAC-möten och ett extra möte.

Webbplats och publikationer. Antalet besök på de engelska sidorna på riksdagens webbplats ökade med över 50 % mot året innan. Intresset för folkomröstningen om euron har bidragit till den stora ökningen. Pressmeddelanden, debatter och annat i riksdagsarbetet som anses särskilt intressant för en internationell publik har översatts till engelska.

Talmansbesök under 2003 som talman Björn von Sydow varit värd för:

David Steel, Skottlands talman
Sylvia Heal, Storbritanniens vice talman
Nino Burjanadze, Georgiens talman
Pat Cox, Europaparlamentets talman
Pavol Hrusovsky, Slovakiens talman
Paavo Lipponen, Finlands talman
Jørgen Kosmo, Norges talman
Jose de Venecia Jr, Filippinernas talman
Francisco Guterres, Östtimors talman

Andra utländska företrädare som talmannen tagit emot:

Arnold Rüütel, Estlands president
Noëlle Lenoir, Frankrikes Europaminister
Guiliano Armato, vice ordförande i EU-konventet
Joaquim Chissano, Moçambiques president
Valéry Giscard d'Estaing, ordförande i EU-konventet
Johannes Rau, Tysklands president
Dimitrij Rupl, Sloveniens utrikesminister
Vu Khoan, Vietnams vice premiärminister
Algirdas Brazauskas, Litauens premiärminister
Abdullah II, Jordaniens kung
Anton Rop, Sloveniens premiärminister
Nambar Enkhbayar, Mongoliets premiärminister
Abdullah Gül, Turkiets utrikesminister
Günter Verheugen, EU-kommissionär
Ilinka Mitreva, Makedoniens utrikesminister

Bland övriga besökare som tagits emot i riksdagen:

Stjepan Mesic, Kroatens president
Theo-Ben Gurirab, Namibias premiärminister
Mircea Geoana, Rumäniens utrikesminister
Václav Klaus, Tjeckiens president

Speciella uppdrag för svenska delegater 2003 inom OSSE:s parlamentariska församling

Tone Tingsgård (s)	vicepresident i OSSE:s parlamentariska församling presidentens speciella representant för genusfrågor ordförande i ad hoc-kommittén om Abchazien medlem i ad hoc-kommittén om Moldova
Göran Lennmarker (m)	ordförande i utskottet om politik och säkerhet presidentens särskilda representant för Nagorno-Karabach-konflikten
Urban Ahlin (s)	ordförande i socialdemokratiska gruppen i OSSE:s parlamentariska församling medlem i ad hoc-kommittén om öppenhet och ansvarighet i OSSE medlem i ad hoc-kommittén om Vitryssland

inom Europarådsdelegationen

Göran Magnusson (s)	vicepresident
Mats Einarsson (v)	1:e vice ordförande i utskottet för migrations-, flykting- och befolkningsfrågor ordförande i Group of the Unified European Left (UEL) sedan juni 2003

Finansiell information

Resultaträkning (tkr)

	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		984 839	946 655
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	58 792	56 820
Intäkter av bidrag		523	153
Finansiella intäkter	2	807	3 496
Summa		1 044 961	1 007 124
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal och ledamöter	3	-700 450	-652 123
Kostnader för lokaler		-12 137	-9 778
Övriga driftkostnader		-325 711	-317 997
Finansiella kostnader	2	-2 871	-4 440
Avskrivningar och nedskrivningar		-67 308	-87 188
Summa		-1 108 477	-1 071 526
Verksamhetsutfall		-63 516	-64 402
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		276 445	274 151
Lämnade bidrag	4	-276 445	-274 151
Saldo			
Årets kapitalförändring	5	-63 516	-64 402

Balansräkning

Not 2003-12-31 2002-12-31

TILLGÅNGAR**Immateriella anläggningstillgångar**

Balanserade utgifter för utveckling 35 200 32 355

Summa immateriella anläggningstillgångar 6 35 200 32 355**Materiella anläggningstillgångar**

Byggnader, mark och annan fast egendom 1 004 099 1 014 407

Förbättringsutgifter på annans fastighet 4 041 4 929

Maskiner, inventarier, installationer m.m. 107 141 107 567

Pågående nyanläggningar 13 098 10 023

Summa materiella anläggningstillgångar 7 1 128 379 1 136 926**Finansiella anläggningstillgångar**

Andra långfristiga värdepappersinnehav 2 159 2 159

Summa finansiella anläggningstillgångar 8 2 159 2 159**Varulager m.m.**

Varulager och förråd 1 389 1 421

Förskott till leverantörer - 1 406

Summa varulager m.m. 1 389 2 827**Fordringar**

Kundfordringar 2 041 1 644

Fordringar hos andra myndigheter 9 13 868 12 337

Övriga fordringar 86 149

Summa fordringar 15 995 14 130**Periodavgränsningsposter**

Förutbetalda kostnader 28 516 30 808

Upplupna bidragsintäkter 28 -

Övriga upplupna intäkter 230 480

Summa periodavgränsningsposter 10 28 774 31 288**Avräkning med statsverket 11 -42 890 -29 494**

Not 2003-12-31 2002-12-31

Kassa och bank

Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	12	66 052	80 331
Kassa, postgiro och bank		30	30
Summa kassa och bank		66 082	80 361
Summa tillgångar		1 235 088	1 270 551

SKULDER

Myndighetskapital

Balanserad kapitalförändring	13	1 055 196	1 119 598
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	5	-63 516	-64 402
Summa myndighetskapital		991 680	1 055 196

Avsättningar

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	14	1 217	518
Summa avsättningar		1 217	518

Skulder m.m.

Lån i Riksgäldskontoret	15	102 416	81 546
Skulder till andra myndigheter	16	17 787	18 123
Leverantörsskulder	17	56 141	57 740
Övriga skulder	18	13 878	14 383
Summa skulder m.m.		190 222	171 792

Periodavgränsningsposter

Upplupna kostnader		41 268	31 666
Övriga förutbetalda intäkter		10 701	11 379
Summa periodavgränsningsposter	19	51 969	43 045

Summa kapital och skulder **1 235 088** **1 270 551**

Ställda Panter Inga Inga

Ansvarsförbindelser Inga Inga

Anslagsredovisning (tkr)

	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt anslagsdirektiv	Indragning/fördelade anslagsbelopp	Totalt disp. belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Anslag 1:90:2, ramanslag	42 624	619 558	-	662 182	633 479	28 703
Riksdagens ledamöter och partier m.m.						
Anslag 1:90:3, ramanslag Not 20	-6 433	514 398	-	507 965	487 755	20 210
Riksdagens förvaltningskostnader						
Anslagspost 1	-6 433	464 398	-	457 965	458 115	-150
Anslagspost 2	-	50 000	-	50 000	29 640	20 360
Anslag 1:90:6, ramanslag Not 21	5 363	145 200	-1 121	149 442	139 724	9 718
Stöd till politiska partier						
Anslag 2:90:2, ramanslag Not 24	-	520	-	520	-	520
Riksdagens revisorer						
Anslagspost 2	-	520	-	520	-	520
Riksdagsförvaltningens disposition						
Anslag 2:90:3, ramanslag	-	1 000	-	1 000	326	674
Riksdagens revisorer: Avvecklingskostnader						
Summa totalt	41 554	1 280 676	-1 121	1 321 109	1 261 284	59 825

Finansiella villkor:

Anslagskredit

Anslag 1:90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	61 956
Anslag 1:90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	
Anslagspost 1	46 440
Anslagspost 2	5 000
Anslag 1:90:6 Stöd till politiska partier	7 260
Anslag 2:90:2 Riksdagens revisorer	-
Anslag 2:90:3 Riksdagens revisorer: Avvecklingskostnader	-

Redovisning mot inkomsttitel

Riksdagsförvaltningen redovisar inte mot någon inkomsttitel.

Redovisning mot bemyndiganden i årsredovisningen 2003 (tkr)

	År -1 Utfall	År 0 Prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3- Beräkn.
Ingående åtaganden	-	-	-	-	-
+ Nya åtaganden	-	-	-	-	-
- Infriade åtaganden	-	-	-	-	-
Utestående åtaganden vid årets slut	-	-	-	-	-
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	25 000	-	-	-	-

Bemyndigandet har inte utnyttjats.

Finansieringsanalys

	2003	2002	Not
Drift			
Kostnader	-1 039 798	-983 273	22
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag	984 839	946 655	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	58 580	56 134	23
Intäkter av bidrag	523	153	
Övriga intäkter	807	3 496	
Summa medel som tillförts för finansiering av drift	1 044 749	1 006 438	
Ökning (-)/minskning (+) av lager	1 438	363	
Ökning (-)/minskning (+) av kortfristiga fordringar	649	-10 917	
Ökning (+)/minskning (-) av kortfristiga skulder	6 140	4 990	
Kassaflöde från/till drift	13 178	17 601	
Investeringar			
Investeringar i finansiella tillgångar			
Investeringar i materiella tillgångar	-56 155	-41 813	
Investeringar i immateriella tillgångar	-6 663	-11 004	
Summa investeringsutgifter	-62 818	-52 817	-52 817
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgäldskontoret	36 670	27 050	
– amorteringar	-15 800	-9 163	
Andra långfristiga lån			
– amorteringar	-	-21	
Försäljning av anläggningstillgångar	752	986	
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar	21 622	18 853	

Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	343	343	-9 954	-9 954
Kassaflöde från/till investeringar		-40 853		-43 918
Transfereringsverksamhet				
Lämnade bidrag	-276 445		-274 151	
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-276 445		-274 151
Finansiering av transfereringsverksamhet				
Medel från statsbudgeten	276 445			274 151
S:a medel som erhållits för finansiering av transfereringsverksamhet		276 445		
Kassaflöde från/till transfereringar		0		0
Förändring av likvida medel		-27 675		-26 317
Specifikation av förändring av likvida medel				
Likvida medel vid årets början		50 867		77 184
Ökning (+)/minskning (-) av kassa och postgiro		0		0
Ökning (+)/minskning (-) av tillgodo- dovande RGK		-14 279		-65 527
Ökning (+/-)/minskning (-/+) av avräkning med statsverket		-13 396		39 210
Summa förändring av likvida medel		-27 675		-26 316
Likvida medel vid årets slut		23 192		50 867

Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

	2003	2002	2001	2000	1999
Låneram hos Riksgäldskontoret	350 000	192 800	92 800	71 300	28 600
Kontokredit hos Riksgäldskontoret	164 814	103 981	100 030	94 500	91 000
Beviljad anslagskredit *	120 656	110 771	74 064	69 850	97 995
Utnyttjad anslagskredit under året	-	6 433	-	-	-
Anslagssparande					
Ramanslag					
Riksdagens ledamöter, partier m.m.	28 703	42 624	44 757	37 684	43 821
Riksdagsförvaltningen	20 210	-6 433	35 370	69 893	81 543
Riksdagens revisorer	520	-	-	-	-
Summa anslagssparande	49 433	36 191	80 127	107 577	125 364
Anslagssparande Stöd till politiska partier	9 718	5 363	3 824	8 578	3 331
Ränteintäkter på räntekonto	761	3 332	3 953	4 183	4 353
Driftkostnad per årsarbetskraft**	836	819	802	794	771
Årets kapitalförändring	-63 516	-64 402	-23 803	-22 257	28 208
Balanserad kapitalförändring	1 055 196	1 119 598	1 143 401	1 165 658	1 137 448

<u>(antal)</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>	<u>2001</u>	<u>2000</u>	<u>1999</u>
Medelantal kvinnor under året	363	368	361	355	356
Medelantal män under året	261	249	241	243	244
Medeltal anställda under året	624	618	602	598	600
Antal årsarbetskrafter	553	548	527	526	527

* År 2003 ingår anslagen 1:90:2, 1:90:3. Anslagen 2:90:2 och 2:90:3 har ingen anslagskredit.

** Med driftkostnad avses personalkostnader, övriga driftkostnader enligt resultaträkningen samt lokal- och fastighetskostnader exklusive avskrivningar.

Noter (tkr)

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag. Vissa undantag är beslutade av riksdagsstyrelsen 2001-06-13 (RFS 2001:9).

Fordringar har tagits upp med de belopp som beräknas inflyta.

Varulager har värderats till det lägsta beloppet av anskaffningskostnaden eller verkligt värde.

Skulder har tagits upp med sina nominella belopp.

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med en anskaffningskostnad på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre har bokförts som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångarna skrivs av månadsvis linjärt över den ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas.

Persondatorer med tillbehör m.m.	3 år
Bilar, kontorsinventarier, immateriella anläggningstillgångar	5 år
Datanät	10 år
Byggnader	50 år

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2003	2002
Intäkter av hyror	30 043	29 126
Intäkter av försäljningsverksamhet	20 544	19 753
Övrigt	8 205	7 941
Summa	58 792	56 820

Not 2 Finansiella intäkter och kostnader	2003	2002
<i>Finansiella intäkter</i>		
Ränteintäkter från Riksgäldskontoret	760	3 332
Övrigt	47	164
Summa	807	3 496

Finansiella kostnader

Räntekostnader Riksgäldskontoret	2 728	4 369
Övrigt	143	71
Summa	2 871	4 440

Not 3 Kostnader för personal och ledamöter   **2003**   **2002**

Ersättning till ledamöter inklusive arbetsgivaravgifter	401 444	365 415
Lön till personal inklusive arbetsgivaravgifter	295 265	262 605
Övriga kostnader för ledamöter och personal	3 741	24 103
Summa	700 450	652 123
varav lönekostnader, exklusive sociala avgifter	423 577	396 026

Not 4 Lämnade bidrag   **2003**   **2002**

Stöd till politiska partier	139 724	139 861
Stöd till partigrupperna i riksdagen	121 971	120 049
Nordiska rådet	12 763	12 609
IPU	788	731
OSSE	718	690
Övrigt	481	211
Summa	276 445	274 151

Not 5 Årets kapitalförändring   **2003**   **2002**

Anslagsfinansierade anläggningstillgångar	1 025	6 895
Amorteringar	15 800	9 184
Avskrivningar och nedskrivningar	-67 308	-87 188
Förändring av periodiseringar	-13 033	6 707
Summa	-63 516	-64 402

Not 6 Immateriella anläggningstillgångar	2003	2002
För ärendehandläggningssystemet URIS tillämpas 10 års avskrivningstid. Den ekonomiska livslängden har bedömts till 10 år.		
Pågående arbeten	12 401	5 738
IB Anskaffningar	32 521	22 034
Årets anskaffningar	-	10 487
Tidigare års avskrivningar	-5 904	-1 696
Årets avskrivningar	-3 818	-4 208
Bokfört värde	22 799	26 617
Summa	35 200	32 355

Not 7 Materiella anläggningstillgångar	2003	2002
Byggnader och mark		
IB Anskaffningar	1 367 675	1 367 675
Årets anskaffningar	15 200	-
Tidigare års avskrivningar	-353 268	-310 562
Årets avskrivningar	-25 508	-42 707
Bokfört värde	1 004 099	1 014 407
Taxeringsvärden	201 705	189 808

Flertalet av fastigheterna är taxerade som specialenhet allmän byggnad, vilket innebär att de ej åsatts något taxeringsvärde.

Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB Anskaffningar	5 938	4 529
Årets anskaffningar	37	1 409
Tidigare års avskrivningar	-1 009	-321
Årets avskrivningar	-925	-688
Bokfört värde	4 041	4 929

Maskiner, inventarier, installationer m.m.

IB Anskaffningar	292 260	277 134
Årets anskaffningar	37 843	46 141
Utrangeringar	-23 850	-31 015
Tidigare års avskrivningar	-184 693	-176 008
Årets avskrivningar	-37 057	-38 072
Korrigeringar av tidigare års avskrivningar	22 638	29 387
Bokfört värde	107 141	107 567

Pågående nyanläggningar

IB Anskaffningar	10 023	18 899
Årets anskaffningar	3 075	8 772
Avslutade	-	-14 422
Årets nedskrivningar (ej aktiverbara tillgångar)	-	-3 226
Bokfört värde	13 098	10 023
Summa bokfört värde materiella anläggnings- tillgångar	1 128 379	1 136 926

Not 8 Finansiella anläggningstillgångar	2003	2002
Andelar i bostadsrättsföreningar, bokfört värde	2 159	2 159
uppskattat marknadsvärde	31 284	31 284

Not 9 Fordringar hos andra myndigheter	2003	2002
Mervärdesskattefordran	11 435	9 826
Övrigt	2 433	2 811
Summa	13 868	12 337

Not 10 Periodavgränsningsposter	2003	2002
Årskort flyg	8 374	8 065
SJ årskort 2003	10 277	11 417
Övrigt	10 123	11 806
Summa	28 774	31 288

Not 11 Avräkning med statsverket	2003	2002
Ingående balans	-29 494	-68 704
<i>Avräknat mot statsbudgeten:</i>		
Anslag	1 261 284	1 220 806
<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning:</i>		
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-1 134 956	-1 041 736
Transfereringar m.m.	-139 724	-139 860
Utgående balans	-42 890	-29 494
Not 12 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2003	2002
Av riksdagen beviljad kredit på räntekonto	163 396	103 981
Saldot på räntekontot består i huvudsak av anslagsmedel.		
<i>Kortsiktigt likviditetsbehov</i>	<i>100 599</i>	<i>99 000</i>
Not 13 Balanserad kapitalförändring	2003	2002
Ingående balans	1 119 598	1 143 401
Föregående års kapitalförändring	-64 402	-23 803
Utgående balans	1 055 196	1 119 598
Not 14 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2003	2002
Ingående avsättning	518	781
Årets pensionskostnad	430	-
Årets pensionsutbetalningar	-316	-263
Årets avgångsvederlag	850	-
Årets utbetalning av avgångsvederlag	-265	-
Utgående avsättning	1 217	518
Not 15 Lån i Riksgäldskontoret	2003	2002
Ingående balans	81 546	63 659
Under året upptagna lån	36 670	27 050
Årets amorteringar	-15 800	-9 163
Utgående balans	102 416	81 546
Av riksdagen beviljad låneram (enl. anslagsdirektiv)	350 000	192 800

Not 16 Skulder till andra myndigheter	2003	2002
Arbetsgivaravgift	11 276	11 937
Övrigt	6 511	6 186
Summa skulder till andra myndigheter	17 787	18 123
Not 17 Leverantörsskulder	2003	2002
Diners Club Sweden AB	7 252	5 651
Elanders Gotab AB	4 444	2 301
Netsecure	2 294	-
Take Care Marketing AB	2 280	-
Fortum Markets AB	2 075	-
Martinsson Informationssystem AB	1 803	3 338
Telia Sonera Sverige AB	1 701	-
Falck Security AB	1 607	-
Övrigt	32 685	46 450
Summa leverantörsskulder	56 141	57 740
Not 18 Övriga skulder	2003	2002
Personalens källskatt	13 877	14 383
Övrigt	1	0
Summa övriga skulder	13 878	14 383
Not 19 Periodavgränsningsposter	2003	2002
Semesterlöner	17 908	16 963
Arbetsgivaravgifter, KÅPAN, avtalspremier på semesterlöner	9 242	8 395
Hewlett Packard upplupen kostnad	7 510	-
Övrigt	17 309	17 687
Summa periodavgränsningsposter	51 969	43 045
Not 20 Anslag 1:90:3, Riksdagens förvaltningskostnader	2003	2002
<i>Årets tilldelning består av:</i>		
Anslagsdirektiv	514 398	447 484
Fördelat till annan myndighet (Riksdagens ombudsmän – JO)	-	-2 800
Summa tilldelade medel	514 398	444 684

Not 21 Anslag 1:90:6, Stöd till politiska partier	2003	2002
<i>Årets tilldelning består av:</i>		
Anslagsdirektiv	145 200	145 200
Indragning	-1 121	-3 800
Summa tilldelade medel	144 079	141 400

Not 22 Kostnader	2003	2002
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	-1 108 477	-1 071 526
avgår avskrivningar och nedskrivningar	67 308	87 188
avgår årets förändringar av avsättningar för pensioner	699	-263
avgår realisationsresultat	481	1 328
avgår kostnad, utbetald 2002	191	-
Summa	-1 039 798	-983 273

Not 23 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2003	2002
Intäkter av avgifter enligt resultaträkningen	58 792	56 820
avgår realisationsvinster	-212	-686
Summa	58 580	56 134

Not 24 Anslag 2:90:2 Riksdagens revisorer

Riksdagens revisorer (RR) har upphört och avlämnat bokslut per den 30 juni 2003 (Riksdagens revisorers redogörelse 2002/03:RR22). Riksdagsförvaltningen har dispositionsrätt till anslaget fr.o.m. den 3 september 2003. Under perioden den 1 juli–2 september 2003 har RR bokfört utgifter mot anslaget på sammanlagt 65 229,03 kr. Detta har redovisats av avvecklingsansvarige i särskild bokslutsrapport.

Viss försäljningsverksamhet (tkr)

Enheten för riksdagstryck

Kostnader*	2003	2002
Löner**	1 462	1 328
Produktion	25 239	27 744
Distribution	2 871	2 432
Summa	29 572	31 504

Intäkter

Prenumerationer	7 563	2 834
Lösnummer	5 009	5 132
Summa	12 572	7 966

Intäkter – Kostnader -17 000 -23 538

*Endast direkta kostnader

**Lönekostnaderna baseras på fyra heltidstjänster

En mer rättvisande periodisering av intäkterna har skett för år 2003 varför jämförbarheten med 2002 års intäkter ej är fullt rättvisande.

Tidningen Från Riksdag & Departement

Kostnader*	2003	2002
Löner	5 680	5 185
Tidningsproduktion	9 255	8 349
Övriga driftskostnader	1 363	718
Summa	16 298	14 252

Intäkter

Prenumerationer	6 354	2 626
Annonser	1 238	1 199
Summa	7 592	3 825

Intäkter – Kostnader -8 706 -10 428

*Endast direkta kostnader

En mer rättvisande periodisering av intäkterna har skett för år 2003 varför jämförbarheten med 2002 års intäkter ej är fullt rättvisande.

Infocentrum

Kostnader	2003	2002
Löner*	753	713
Extern information m.m.	799	592
Summa	1 552	1 375
Intäkter		
Försäljning offentligt tryck o.d.	119	171
Försäljning souvenirer	354	442
Summa	473	613
Intäkter – Kostnader	-1 079	-762

* Lönekostnaderna inklusive sociala avgifter baseras på två årstjänster.

Extern information m.m., exklusive inköpskostnader, är beräknade utifrån antagandet att 30 % av Infocentrums verksamhet kan hänföras till försäljningsverksamhet.

Riksdagsstyrelsens ledamöters uppdrag som styrelse- eller rådsledamöter i andra statliga myndigheter och uppdrag som styrelseledamöter i aktiebolag samt ersättningar utbetalade av riksdagsförvaltningen

Björn von Sydow (s), ordförande
Ersättning: 1 319 308 kr

Britt Bohlin Olsson (s), ledamot
Ersättning: 721 830 kr

Carin Lundberg (s), ledamot
Övriga uppdrag: Riksbanksfullmäktige, ersättare.
VF Intressenter AB, ledamot.
VF Väner AB, ledamot.
Ersättning: 673 546 kr

Mikael Odenberg (m), ledamot
Övriga uppdrag: Insättningsgarantinämnden, ledamot.
Granskningsnämnden för radio och TV, ledamot.
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, vice ordf.
Karla Borättskonsult AB, ledamot.
Ersättning: 675 852 kr

Bo Könberg (fp), ledamot
Ersättning: 648 755 kr

Göran Magnusson (s), ledamot
Övrigt uppdrag: Polisstyrelsen i Västmanland, ordf.
Ersättning: 754 032 kr

Lennart Nilsson (s), ledamot
Övriga uppdrag: Riksbanksfullmäktige, ledamot.
Västra Götalands allmänna försäkringskassa, ledamot.
Ersättning: 701 433 kr

Stefan Attefall (kd), ledamot
Övrigt uppdrag: Karolinska Institutet, ledamot.
Ersättning: 583 689 kr

Lars Bäckström (v), ledamot
Övrigt uppdrag: Riksskatteverket, ledamot.
Ersättning: 674 850 kr

Leif Jakobsson (s), ledamot
Övrigt uppdrag: SABO AB, suppleant.
Ersättning: 703 173 kr

Nils Fredrik Aurelius (m), ledamot
Övriga uppdrag: Länsstyrelsen i Kalmar, ledamot.
SPAR-nämnden, vice ordf.
Ersättning: 613 977 kr

Anita Johansson (s), suppleant
Övriga uppdrag: Insättningsgarantinämnden, ordf.
Vin & Sprit AB, ledamot.
Ersättning: 593 932 kr

Margareta Israelsson (s), suppleant
Övriga uppdrag: Mälardalens högskola, ledamot.
Socialstyrelsen, ledamot.
Statens institutionsstyrelse, ledamot.
Ersättning: 576 651 kr

Beatrice Ask (m), suppleant
Övriga uppdrag: Trygg-Hansa Försäkrings AB, ledamot.
Rikspolisstyrelsen, ledamot.
Ersättning: 579 853 kr

Jarl Lander (s), suppleant
Övrigt uppdrag: Banverket, ledamot.
Ersättning: 597 499 kr

Christer Skoog (s), suppleant
Övriga uppdrag: Statens försvarshistoriska museer, ledamot.
Fiskeriverket, ledamot.
Styrelsen för psykologiskt försvar, ledamot.
AB Sölvesborgs skeppsmäkleri- och speditjonskontor, ledamot.
Sölvesborgs stuveri & hamn AB, ledamot.
Ersättning: 589 506 kr

Maria Larsson (kd), suppleant
Övriga uppdrag: Högskolan i Jönköping, ledamot.
Länsstyrelsen Jönköpings län, ledamot.
AMS, ledamot.
Ersättning: 597 657 kr

Berit Jóhannesson (v), suppleant
Ersättning: 597 719 kr

Kristina Zakrisson (s), suppleant
Övriga uppdrag: Arbetsmiljöverket, ledamot.
Lantmäteriet, ledamot.
Ersättning: 672 772 kr

Tomas Högström (m), suppleant
Övrigt uppdrag: Migrationsverket, ledamot.
Ersättning: 594 067 kr

Anders Forsberg, riksdagsdirektör
Ersättning: 984 666 kr

Med ersättning menas skattepliktiga arvoden och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret.

Anmärkning: I ersättningarna ingår kostnadsersättning, logiersättning som utbetalas som kostnadsersättning och resebidrag.

Bilaga till årsredovisningen 2003

Redogörelse för behandlingen under 2003 av riksdagens skrivelser till riksdagsstyrelsen och riksdagsförvaltningen

Riksmötet 2000/01

Riksdagsskrivelsen är ställd till riksdagsförvaltningen.

1. nr 116 Riksdagen och den statliga revisionen

Riksdagsstyrelsens förslag 1999/2000:RS1, motionerna 2000/01:K1, 2000/01:K2 och 2000/01:K324, 1999/2000:K314, 1999/2000:K315, 1999/2000:K316, 1999/2000:K317, 1999/2000:K337, 1999/2000:K342, 1999/2000:K343, 1999/2000:K349 och 1999/2000:Fi510, bet. 2000/2001:KU8.

Riksdagen uppdrog åt riksdagsstyrelsen att efter utredning återkomma till riksdagen med förslag som i enlighet med vad konstitutionsutskottet anfört tillgodoser riksdagens eget behov av revisionsliknande insatser.

Riksdagsstyrelsen uppdrog den 21 februari 2001 (prot. 2000/01:6) åt Riksdagskommittén att utreda och lämna förslag som i enlighet med vad konstitutionsutskottet anfört i betänkande 2000/01:KU8 tillgodoser riksdagens eget behov av revisionsliknande insatser. Riksdagsstyrelsen uppdrog också åt Riksdagskommittén att följa revisionsfrågans fortsatta hantering.

Riksdagskommittén har utrett frågan och föreslagit att riksdagsstyrelsen skall få uppgiften att fördela särskilt avsatta medel och göra den i sammanhanget nödvändiga samordningen och prioriteringen. I budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/04:1 Bilaga 30, bet. 2003/04:KU1) föreslogs att riksdagsförvaltningens anslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader skulle ökas med 1 miljon kronor fr.o.m. 2004. Riksdagen biföll förslaget (rskr. 2003/04:63).

Skrivelsen är slutbehandlad.

Riksmötet 2001/02

Skrivelsen är ställd till riksdagsstyrelsen.

2. nr 168 Bevarande av det historiska bruksområdet vid Tumba bruk

Riksbankens förslag (förs. 2001/02:RB3) om en överföring av det historiska bruksområdet vid Tumba Bruk till en kulturstiftelse, betänkande 2001/02:FiU15 Bevarande av det historiska bruksområdet vid Tumba bruk, förslag till riksdagsbeslut 2. Budgetlagens tillämpning på riksdagsområdet.

Övrigt:

Riksdagen gav riksdagsstyrelsen som sin mening till känna vad finansutskottet anfört om en översyn av budgetlagens anpassning till riksdagsområdet. Denna översyn har inletts inom riksdagsförvaltningen.

Riksmötet 2002/03

Skrivelserna nr 23, 119, 129, 199 och 242 är ställda till Riksdagsstyrelsen och nr 182 till Europarådets svenska delegation.

3. nr 23 Riksrevisionen

Proposition 2001/02:190 Riksrevisionen, motion 2002/03:K2, betänkande 2002/03:KU12.

Ärendet bereddes under 2003. Genomförda lagändringar redovisas under punkt 7.

Skrivelsen är slutbehandlad.

4. nr 119 Folkomröstning om införande av euron

Proposition 2002/03:46 Folkomröstning om införande av euron, motionerna 2002/03:Fi6 samt 2002/03:Fi7 yrkandena 1 och 2, betänkande 2002/03:FiU24.

Genomförd lag: SFS 2003:83.

Skrivelsen är slutbehandlad.

5. nr 129 Moderniserad riksdagsordning

Riksdagsstyrelsens förslag 2002/03:RS1 Moderniserad riksdagsordning, motion 2002/03:K4, betänkande 2002/03:KU15 Moderniserad riksdagsordning

Genomförda lagar:

SFS 2003:180 Lag (2003:180) om ändring i riksdagsordningen, SFS 2003:181 Lag (2003:181) om ändring i lagen (2002:1021) om ändring i riksdagsordningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

6. nr 182 Europarådet

Skrivelse 2002/03:81 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. andra halvåret 2001 och under år 2002 samt redogörelserna till riksdagen 2001/02:ER1 respektive 2002/03:ER1 från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling, motioner 2002/03:U2 och 2002/03:U4, betänkande 2002/03:UU11 Verksamheten inom Europarådet andra halvåret 2001 och under år 2002.

Skrivelsen är slutbehandlad.

7. nr 199 Riksrevisionens föreskriftsrätt

Riksdagsstyrelsens förslag 2002/03:RS3 Riksrevisionens föreskriftsrätt, proposition 2001/02:190 om arvode till ledamöter och suppleanter i styrelsen i Riksrevisionen, betänkande 2002/03:KU34 Riksrevisionens föreskriftsrätt m.m.

Genomförda lagändringar:

SFS 2003:353 Lag (2003:353) om ändring i lagen (1982:1255) om författningssamlingar för riksdagsförvaltningen och Riksbanken, SFS 2003:354 Lag (2003:354) om ändring i lagen (2003:184) om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, SFS 2003:355 Lag (2003:355) om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, SFS 2003:356 Lag (2003:356) om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter, SFS 2003:357 Lag (2003:357) om ändring i lagen (2002:1038) om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen, SFS 2003:358 Lag (2003:358) om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen samt SFS 2003:359 Lag (2003:359) om ändring i lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen och Riksbanken.

Skrivelsen är slutbehandlad.

8. nr 242 Namnet på utgiftsområde 19

Proposition 2002/03:100, betänkande 2002/03:KU22 Ändring i riksdagsordningen.

Genomförda lagändringar:

SFS 2003:471 Lag (2003:471) om ändring i lagen (2003:181) om ändring i lagen (2002:1021) om ändring i riksdagsordningen, SFS 2003:472 Lag (2003:472) om ändring i lagen (2002:1021) om ändring i riksdagsordningen samt SFS 2003:473 Lag (2003:473) om ändring i riksdagsordningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Riksmötet 2003/04

Skrivelsen nr 7 är ställd till Nordiska rådets svenska delegation och nr 63 och 77 till riksdagsstyrelsen.

9. nr 7 Nordiskt samarbete

Skrivelse 2002/03:90 Nordiskt samarbete 2002, redogörelse 2002/03:NR1, betänkande 2003/04:UU6 Norden.

Riksdagen beslutade att lägga skrivelsen och redogörelsen till handlingarna.

Skrivelsen är slutbehandlad.

10. nr 63 Utgiftsområde 1

Proposition 2003/04:1 utgiftsområde 1, betänkande 2003/04:KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Genomförd lagändring:

SFS 2003:1055 Lag (2003:1055) om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

11. nr 77 Riksdagens arbetsformer

Motioner från den allmänna motionstiden 2003, betänkande 2003/04:KU5 Riksdagens arbetsformer.

Genomförda lagändringar:

SFS 2003:1057 Lag (2003:1057) om ändring i riksdagsordningen, SFS 2003:1056 Lag (2003:1056) om ändring i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Myndighetens chef godkänner härmed årsredovisningen avseende år 2003

Stockholm 2004-02-12

Anders Forsberg

Riksdagsdirektör

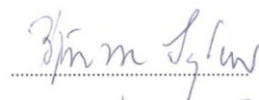

Riksdagsstyrelsens ledamöter godkänner härmed årsredovisningen avseende år 2003

Stockholm 2004-02-18

Björn von Sydow

Ordförande

Britt Bohlin

Ledamot

Carin Lundberg

Ledamot

Mikael Odenberg

Ledamot

Bo Könberg

Ledamot

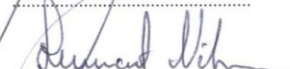
Göran Magnusson

Ledamot

Lennart Nilsson

Ledamot

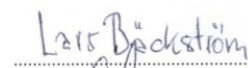
Stefan Attefall

Ledamot

Lars Bäckström

Ledamot

Leif Jakobsson

Ledamot

Nils Fredrik Aurelius

Ledamot

